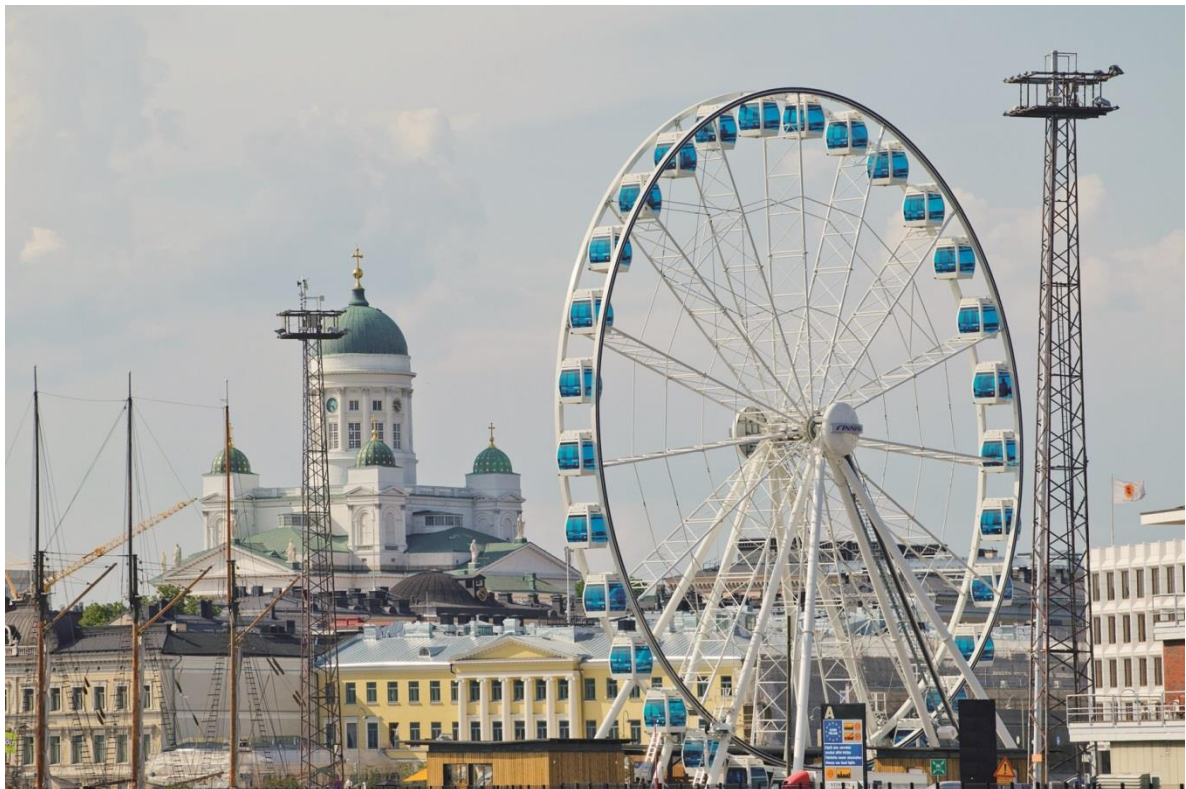

Helsingin kaupunki

Riskienhallintaraportti 2014

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT	5
Taloudelliset ja strategiset riskit	5
Operatiivisia ja muita riskejä	6
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen	6
Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta	7
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen	7
 TIIVISTELMÄT VIRASTOJEN JA LIIKELAITOSTEN SELONTEOISTA	8
KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA	8
Helsingin Energia	8
Helsingin Satama	8
Kaupunginkanslia	8
Taloushallintopalvelu	9
Tarkastusvirasto	10
 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI	11
Hankintakeskus	11
Helsingin tukkutori	11
HKL	12
Palmia	12
Pelastuslaitos	13
Rakennusvirasto	13
Stara	14
Ympäristökeskus	15
 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	16
Sosiaali- ja terveysvirasto	16
Varhaiskasvatusvirasto	16
 SIVISTYSTOIMI	17
Kaupunginkirjasto	17
Kaupunginmuseo	18
Kaupunginorkesteri	18
Korkeasaaren eläintarha	19
Kulttuurikeskus	19
Liikuntavirasto	19
Nuorisoasiainkeskus	20
Oiva Akatemia	21
Opetusvirasto	21
Ruotsinkielinen työväenopisto	22

Suomenkielinen työväenopisto	22
Taidemuseo	23
Työterveyskeskus	24
 KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI.....	24
Asuntotuotantotoimisto	24
Kaupunkisuunnitteluvirasto	25
Kiinteistövirasto	25
Rakennusvalvontavirasto	26
 HAVAINTOJA TYTÄRYHTEISÖJEN SELONTEOISTA	26
Finlandia-talo Oy	26
Helen Sähköverkko Oy	27
Helsingin Asumisoikeus Oy	28
Helsingin Bussiliikenne Oy	28
Helsingin kaupungin asunnot Oy	29
Helsingin Markkinointi Oy	29
Helsingin Seniorisäätiö	30
Helsingin teatterisäätiö	31
Helsingin Toimitilat Koy	31
Helsinki Abroad Ltd Oy	31
Helsinki Region Marketing Oy	32
Helsinki Stadion Oy	32
Helsinki-viikon säätiö	33
Kaapelitalo Koy	33
Kaisaniemen Metrohalli Koy	33
Lasipalatsin Mediakeskus Oy	33
MetropoliLab Oy	34
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy	34
Niemikotisäätiö	34
Oulunkylän sairaskotisäätiö	35
Oy Gardenia-Helsinki Ab	36
Pakkalantie 30 Koy	36
PosiVire Oy	36
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	37
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	37
Stadion-säätiö	38
Suomenlinnan Liikenne O.Y. – Sveaborgs Trafik A.B.	38
Työmaahuolto Oy Ab	38
UMO-säätiö.....	39
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy	39

JOHDANTO

Kaupunginkanslia on laatinut raportin virastojen ja liikelaitosten sekä keskeisimpien tytäryhteisöjen merkittävimmistä riskeistä ja riskienhallinnan tilasta. Nyt laadittu raportti perustuu kunkin viraston, liikelaitoksen ja tytäryhteisön vuoden 2014 tilinpäätöksen yhteydessä antamaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selontekoon.

Raporttiin sisältyy myös arvio kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä sekä tietoja riskienhallinnan ja sisäiseen valvonnan kehittämistoimista tilinpäätöksen yhteydessä koottujen tietojen perusteella.

Vuosittain laadittava riskienhallintaraportti on osa johdon raportointia, ja sen tavoitteena on muodostaa kaupunkikonsernin johdolle kokonaiskuva kaupunkikonsernin riskienhallinnasta.

KAUPUNGINKANSLIA
Taloussuunnitteluosasto

Julkaisija: Helsingin kaupunginkanslia
Sarja: Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2015:18
ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)
Nimike: Riskienhallintaraportti 2014.
ISBN 978-952-272-941-5 (verkkojulkaisu)
ISSN-L 2242-4504
Tiedustelut: Mika Häkkinen, riskienhallinnan asiantuntija, puh. (09) 310 36334
Kansi: Maailmanpyörä ja Tuomiokirkko, Lauri Rotko

HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Taloudelliset ja strategiset riskit

Kaupungin tilinpäätöksen 2014 mukaan valtiovarainministeriön joulukuussa 2014 esittämän taloudellisen katsauksen mukaan Suomen taloustilanne jatkuu synkkänä. Vuoden 2015 kasvuksi ennustetaan 0,9 prosenttia ja vuonna 2016 BKT kasvaisi 1,3 prosenttia. Tämä heijastuu suoraan kuntien taloustilanteeseen ja verotulojen kehitykseen. Ennustetulla kasvu-uralla taloustilanne ei tule paranemaan.

Vuoden 2015 talousarvioon sisältyvän taloussuunnitelman 2015–2017 lähtökohtana oli valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden parantamista koskeva tavoite:

- velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Vuoden 2015 talousarviossa kaupungin taloudellinen asema muuttui vuodesta 2014 oleellisesti liikelaitosten yhtiöittämisen seurauksena ja Helen Oy:n liikeluokituksen tulovirran kohdentuessa energiatuotannon investointeihin.

Helen Oy:n liikeluokituksen tulovirrat kaupungille vähenevät vuosien 2013–2014 noin 220 milj. euron vuosittaiselta tasolta noin 80–90 milj. euron vuosittaiselle tasolle. Tämä tarkoittaa että, investointitason rahoittamiseksi tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla joudutaan kaupungin taloutta vuodesta 2015 edelleen tasapainottamaan ja kaupungin menotaso mitoittamaan strategian menokasvutavoitteen mukaiseksi.

Menokasvun rajoittaminen, tonttien ja rakennusten myyntitavoitteen saavuttaminen sekä investointiraamin noudattaminen ovat välttämättömiä toimia kaupungin velkaantumiskehityksen rajoittamiseksi lähivuosina.

Kuntalain yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva siirtymäaika päättyi vuoden 2014 lopussa. Helsingin kaupunki järjesti siirtymäajan päättymiseen mennessä yhtiöittämisvelvollisuuden alaiset toimintonsa siten, että se ei harjoita tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla, elleivät kyseiset tehtävät ole kuntalaissa tarkoitetun yhtiöittämisvelvollisuutta koskevan poikkeuksen piirissä. Toteutetut yhtiöittämiset vaikuttivat merkittävästi kaupunkikonsernin rakenteeseen.

Riskien hallinta:

- Taloudellisten riskien vaikutukset huomioidaan talousarvioprosessissa.
- Taloudelliseen epävarmuuteen liittyviä riskejä on pyritty vähentämään muun muassa strategiaohjelmaan sisältyvillä menojen kasvun hidastamista, tuottavuuden parantamista sekä investointien rahoitusta ja rajaamista koskevilla tavoitteilla.

Rakennetun varallisuuden hallintaan ja rakentamisen laatuun liittyy riskejä, joilla voi olla merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia.

Riskien hallinta:

- Kiinteän omaisuuden myyntiä jatketaan investointien rahoittamiseksi ja korjausvelan hallitsemiseksi.

- Rakennuttamisen ja ylläpidon keskittämistä nykyistä harvemmille toimijoille toiminnon haavoittuvuuden vähentämiseksi on selvitetty osana teknisen puolen virasto- ja vastuurakenteen selvityksiä.
- Korjaus- ja uudisrakentamisen laadun parantamiseen on kiinnitetty huomiota ja sitä jatketaan.

Operatiivisia ja muita riskejä

Kaupunkitasolla tarkasteltuna toiminnalliset tavoitteet toteutuivat useilla toimialoilla varsin hyvin.

Toimintaympäristön ja palvelutuotannon muutoksiin liittyvinä riskeinä on tunnistettu myös prosessi-, liiketoiminta- ja jatkuvuusriskejä. Toiminnan sujuvuuteen ja jatkuvuuteen liittyviä riskejä ovat henkilöstön eläköityminen, muuttuvat osaamistarpeet sekä riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Sisäiset ja ulkoiset ICT-riskit tuovat haasteita prosessien häiriöttömälle jatkuvuudelle etenkin toiminnan kannalta kriittisten tietojärjestelmien toiminnan osalta. Tietojärjestelmien uudistamiseen ja käyttöönottoon liittyy myös taloudellisia ja toiminnallisia haasteita.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on jatkanut hallintokuntarajat ylittävien prosessien kehittämistä. Operatiivisten riskien hallintaa kehitetään myös osana laatutyötä ja toiminnan jatkuvuuden varmistamista.
- Avainhenkilöriskejä pyritään hallitsemaan ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla, toimivilla sijaisjärjestelyillä ja osaamisen kehittämisellä.
- Tietojärjestelmähankkeiden merkittävimpiä riskejä käsitellään hankkeiden ohjaus- ja seurantarhmissä.

Kiinteistöihin ja turvallisuuteen kohdistuu muun muassa onnettomuus-, palo- ja vuotoriskejä. Vuonna 2014 vakuutusrahastosta korvattiin virastoille aiheutuneita vahinkoja yhteensä noin 3,5 miljoonalla eurolla. Kyseiset vahingot ovat sattuneet aiempina vuosina.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on varautunut tiettyihin henkilö- ja omaisuusriskeihin ennaltaehkäisyn lisäksi vakuutusrahastolla ja vakuutuksilla.

Edellä esitettyjen lisäksi riskeinä on tunnistettu muun muassa henkilöstöön, maineeseen, palvelutarpeiden ja sisäisen ja ulkoisen palvelukysynnän muutoksiin sekä sopimuksiin (mm. HKL:n metron automatisointi) liittyviä epävarmuustekijöitä, joilla on toteutuessaan negatiivisia vaikutuksia kaupungille.

Arvio merkittävimmistä riskeistä pohjautuu pääosin vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä tunnistettuihin tekijöihin sekä virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöstiedoissa raportointinsa merkittävimpiin riskeihin. Arviossa on hyödynnetty myös riskienhallinnan koordinaatioryhmän vuonna 2013 tekemää riskienarviointia.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.12.2013 Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Päätöksellä valtuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat toimialoillaan sekä virastojen ja liikelaitosten johto vastaavat riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Kaupunginhallituksen sisäisen valvonnan selonteko pohjautuu toimielinten toiminnastaan hyväksymiin selontekoihin. Selonteot ovat osa hallintokuntien tilinpäätöksen toimintakertomusta. Hallintokunnat ovat arvioineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta hyödyntäen muun muassa toimintasuunnitelman toteutumisen arviointia, toimintajärjestelmä- ja laatuarviointeja ja kaupungin sisäisen valvonnan muistilistaa sekä riskienhallinnan kypsyysmallia.

Kaupungin hallintokuntien sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty riskienhallinta ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeen mukaisesti. Virastojen ja liikelaitosten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty perustuen johto- ja toimintasääntöihin, toimintasuunnitelmiin, ydinprosessien kuvauksiin ja vastuiden määrittelyihin. Riskienhallinnan toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seurantaprosessia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa ja johtosäännöissä hallintokuntien edellytetään laativan kuvaukset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuvausten laadinnan helpottamiseksi kaupunginkanslia on laatinut ohjeistuksen ja mallipohjan. Lauta- ja johtokuntien hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksia on selontekojen mukaan jo laadittu.

Kaupunginkanslian johdolla toimiva, keskeisten virastojen ja liikelaitosten muodostama sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu hallintokunnilta sekä sisäiseltä ja ulkoiselta tarkastukselta saatujen arviointitietojen perusteella.

Kaupungin sisäinen valvonta on arvioinnin mukaan hyvällä tai tyydyttävällä tasolla ja tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen

Virasto, liikelaitokset ja tytäryhteisöt ovat tunnistaneet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteita ja kehittämiskohteita. Kehittämiskohteiksi on tunnistettu muun muassa riskitietoisuuden ja riskienhallinnan osaamisen lisääminen sekä riskien hallintakeinojen kehittäminen ja aktiivinen seuranta. Sopimustenhallintaa on edelleen kehitettävä. Kaupunkiyhteisen sopimustenhallintajärjestelmän hankinnasta on tehty sopimus vuonna 2014.

Vuoden 2015 aikana kehitetään edelleen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa muun muassa laatimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksia, päivittämällä laatu- ja toimintakäsikirjoja, tunnistamalla ja arvioimalla riskejä ja kehittämällä niiden hallintatoimenpiteitä sekä seuraamalla hallintatoimenpiteiden toteutumista. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohje (Khs 14.11.2011) päivitetään.

TIIVISTELMÄT VIRASTOJEN JA LIIKELAITOSTEN SELONTEOISTA

KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

Helsingin Energia

Helsingin Energia on arvioinut toimintansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden kattavasti merkittävimpää riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Riskienhallinnassa tunnistetaan eri riskimuodot ja ylläpidetään dokumentoidut toimintaohjeet.

Helsingin Energian energiakaupan osalta on laadittu johtokunnan vahvistamat toimintaperiaatteet ja riskienhallinta -käsikirja. Käsikirja linjaa periaatteet energiakaupalle ja siihen liittyvien riskien hallinnalle.

Sähkömarkkinoiden vaihtelut ovat voimakkaita ja ennustettavuuden arvioidaan heikentyvän. Kilpailu loppuasiakasmarkkinoilla kiristyy. Sähköpörssihintojen vaihtelu aiheuttaa liiketoimintariskejä tukku- ja loppuasiakasmyyntissä sekä sähkön hankinnassa. Helsingin Energia varautuu riskeihin suojaamalla hankintaa ja myyntiä johdannaisilla.

Polttoaineiden hankinnassa merkittävimmät riskit ovat volyyymi- ja hintariski. Näitä riskejä hallitaan mm. hankinta- ja johdannaisopimuksien avulla. Voimalaitoskiinteistöt on vakuutettu kaupungin vakuutusrahastosta ja voimalaitosten tuotanto on vakuutettu keskeytysvakuutuksella.

Helsingin Energian liiketoiminta ulkovalaistustoimintoja lukuun ottamatta siirtyi Helen Oy:öön vuoden 2015 alussa.

Helsingin Satama

Arvioinnin perusteella Helsingin Sataman riskienhallinta ja sisäinen valvonta on hallittua ja tilanne on tyydyttävä.

Helsingin Sataman riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa sataman toiminnan häiriöttömyys ja ylläpitää sataman turvallisuustasoa korkeana. Tämä saavutetaan riskien ja vaarojen tunnistamisella, niiden analysoinnilla ja toimimalla mahdollisten epäkohtien parantamiseksi. Turvallinen ja häiriötön satama on keskeinen kilpailuetu asiakkaiden arvioidessa Helsingin Sataman ja sataman toimijoiden luotettavuutta liikekumppaneina. Turvallinen ja häiriötön satama on yksi tärkeimmistä edellytyksistä luotamuksellisten sekä pysyvien asiakkuuksien ja kumppanuuksien syntymiselle.

Helsingin Satama on määritellyt merkittävimmät strategiset, operatiiviset sekä henkilöstöön ja omaisuuteen liittyvät riskit. Helsingin Satama läpikävi vuonna 2014 kaikki riskilajit pyrkien tunnistamaan erityisiä riskikohteita, joita on tutkittava erillisillä riskikartoituksilla.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä. Helsingin Satama minimoi liiketoiminnan riskit hyvällä sopimusten hallinnalla ja aktiivisella saatavien seuraamisella. Satamatoiminta on ollut kannattavaa ja luottotappiot ovat olleet vähäisiä.

Helsingin Sataman liiketoiminta siirtyi Helsingin Satama Oy:öön vuoden 2015 alussa.

Kaupunginkanslia

Kansliassa tehdyn arvioinnin perusteella sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on kehitettävää. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasossa on osastojen, yksiköiden ja eri riskilajien välillä vaihtelua. Arvio perustuu osastoittain tehtyihin haastatteluihin ja arviointeihin, joissa käytiin läpi sisäi-

seen valvontaan ja riskienhallintaan liittyviä tekijöitä sekä merkittävimpiä riskejä ja muita epävarmuus-tekijöitä.

Kehittämiskohteiksi on tunnistettu muun muassa viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden määrittely ja tähän liittyvien toimintatapojen yhtenäistäminen sekä riskitietoisuuden ja riskienhallintaan liittyvän osaamisen lisääminen. Keskeisimmät vastuut ja toimintavaltuudet on kuvattu viraston toimintasäännössä.

Syksyllä 2014 Kanslian johtoryhmän päättämät kehittämistoimenpiteet on käynnistetty ja niitä jatketaan edelleen. Vuoden 2015 aikana laaditaan kanslian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaus, jossa määritellään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt.

Sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa tunnistetuista kehittämistarpeista huolimatta Kanslian toiminnassa ja vastuualueella ei ole tilikauden aikana toteutunut sellaisia riskejä, joilla olisi ollut merkittäviä strategisia, taloudellisia tai operatiivisia vaikutuksia viraston sisällä tai kaupunkitasolla.

Kanslian toimialasta, tavoitteista ja tehtävistä johtuen pääosa viraston merkittävimmistä riskeistä on yhtenäisiä kaupunkitasoisten riskien kanssa.

Kanslian vastuualueen merkittävimmät riskit liittyvät muun muassa taloudellisen tilanteen epävarmuuteen, prosessien sujuvuuteen ja jatkuvuuteen sekä henkilöstön osaamiseen, vaihtuvuuteen ja työhyvinvointiin. Lisäksi riskeinä on tunnistettu mahdolliset tietojärjestelmähäiriöt ja valmisteluprosessiin liittyvät tekijät.

Taloushallintopalvelu

Taloushallintopalvelun (Talpa) johto arvioi kerran vuodessa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta. Vuonna 2014 arviointi toteutettiin johtoryhmän kokousten yhteydessä lokajoulukuun aikana. Talpan tulevaisuutta ja riskejä käsiteltiin myös johtoryhmävalmennuksen yhteydessä joulukuussa. Vuonna 2013 toteutetun riskienarviointiprosessin yhteydessä arvioidut merkittävimmät riskit päivitettiin uudestaan vastaamaan toimintaympäristössä vuoden aikana tapahtuneita muutoksia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista on seurattu johtoryhmän kokouksissa säännöllisesti.

Talpan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä: riskienhallinta ja sisäinen valvonta on kytketty johtamiskäytäntöihin, toimintaan ja ohjeistukseen. Valvonta on vastuutettu ja valvonnan toteutumista seurataan. Valvonnan välineitä kehitetään ja parannetaan jatkuvasti.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana seuraavilla toimenpiteillä:

- Talpan merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet arvioitiin uudestaan vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksista
- Jatkuvuudenhallinnan seurantajärjestelmän toteutumista seurattiin johtoryhmän kokousten yhteydessä säännöllisesti
- Selkeytettiin yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa kaupunkiyhteisten tietojärjestelmien omistajuutta, vastuuta ja tehtäviä sekä käynnistettiin tietojärjestelmien seurantakokoukset
- Järjestettiin esimiehille riskienhallintakoulutusta sekä koko henkilöstölle tietoturvakoulutusta sekä koulutusta Taloushallintopalvelun arvoista, visiosta ja tavoitteista
- Jatkettiin valmiussuunnitelman työstämistä (saatetaan loppuun vuoden 2015 kevään aikana)

Vuoden 2015 aikana merkittävimpien riskien hallintakeinoja on otettu Talpan tulokorttitavoitteiksi. Lisäksi on päätetty kehittää seuraavia osa-alueita: jatkuvuudenhallinta kytketään Talpan johtoryhmäkä-

sittelyyn omaksi kokonaisuudeksi, riskien uudelleenarvioinnissa/ päivittämisessä merkittävimpien riskien hallintatoimenpiteiden toteutumista seurataan jatkossa johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa vuodessa, perustetaan Talpan sisäinen työryhmä varmistamaan sisäistä valvontaa sekä jatkuvuudenhallinnan seuranta. Seuraavan vuoden aikana riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä valmistellaan kuvaus Talpan johtokuntaan.

Vuoden 2015 aikana arvioidaan, onko tarvetta toteuttaa laajempi riskienarviointiprosessi toimintaympäristössä mahdollisesti tapahtuvien merkittävien muutosten johdosta.

Syksyllä 2014 johdon riskien päivittämisprosessissa merkittävimmiksi riskeiksi ja niiden hallintakeinoiksi määriteltiin:

1. Toimintaympäristön muutoksiin vastaaminen epäonnistuu

Riskiä pienennetään aktiivisella toimintaympäristön seuraamisella ja uusien vaihtoehtoisten suunnitelmien laatimisella ja toteuttamisella.

2. Henkilöresurssien sopeuttaminen toimintaan epäonnistuu

Riskiä pienennetään seuraamalla aktiivisesti kuukausittain henkilöresurssien toteutumista ja tarvetta laatimalla henkilöstösuunnitelmat ja päivittämällä niitä aktiivisesti. Lisäksi henkilöstölle määritellään työn tavoitetasot, päivitetään osaamisen kehittämissuunnitelmat ja panostetaan osaamisen kehittämisen seurantaan.

3. Ostopalvelujen kustannusten hallitsemattomuus

Riskiä pienennetään seuraamalla aktiivisesti kustannuksia ja päivittämällä suunnitelmia. Sopimusten tilaa seurataan systemaattisesti.

Muina riskeinä on tunnistettu tietojärjestelmien hallitsemattomuus, puutteellinen tietoturva, sisäisen valvonnan pettäminen palvelutuotannossa ja operatiivisen toiminnan tasolla, henkilöresurssien ja osaamisen sopeuttaminen toimintaan epäonnistuu sekä ostopalvelujen kustannusten hallitsemattomuus.

Tarkastusvirasto

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella tarkastusvirasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Arvioinnissa ei ole kuluneella tilikaudella havaittu merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan epäkohtia, jotka vaatisivat parantamista ja kehittämistä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on vuoden 2014 aikana kehitetty viraston strategiatyön 2014–2020 avulla ja laatupalkintokilpailun yhteydessä toteutetulla ulkoisella arvioinnilla, josta saadun palautteen pohjalta on laadittu kehittämiskohteet ja toimenpiteet käsittävä suunnitelma. Henkilöstön työtehtäviin liittyviä vastuuta on selkeytetty uusimalla tehtäväkuvaukset.

Vuoden 2015 aikana virasto valmistelee tarkastuslautakunnan hyväksyttäväksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painotetaan erityisesti tietojärjestelmäosaamista. Arvioinnin vaikuttavuutta parannetaan arviointiaikojen tunnistamiseen panostamalla. Sopimustoiminnassa korostuu tilintarkastussopimuksen noudattamisen valvonta ja tarvittaessa raportointi lautakunnalle.

Merkittävimpiä riskejä ovat lainsäädännön muutokset, jotka vaikuttavat tarkastustoiminnan järjestämiseen, sopimusriskit ml. kaupungin sisäisten palvelujen odottamattomat hinnannousut, henkilöstön osaamisen kehittäminen, työssä jaksaminen ja rekrytoinneissa onnistuminen. Merkittäviä riskejä ovat

myös kasvavat tietojärjestelmäkustannukset, kaupunkiyhteisiin tietojärjestelmiin liittyvät häiriöt ja ulkopuolisten palvelutoimittajien vaikutus tietotekniikkapalvelujen toimivuuteen.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI

Hankintakeskus

Hankintakeskuksella on omaan toimintaansa ja ydinprosesseihinsa liittyvä riskienhallintasuunnitelma, jossa on kuvattu tarkemmin merkittävimmät riskit ja niiden hallinta.

Kilpailuttamistoiminnan lainmukaisuuden (hankintalaki, tilaajavastuulaki, hallintolaki, julkisuuslaki) ja ympäristötavoitteiden varmistamiseksi hankintakeskuksen henkilökuntaan kuuluvat hankintalakimies ja ympäristöasiantuntija. Lisäksi jokainen hankintakilpailutus tavoitteineen ja riskeineen käsitellään johtoryhmässä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan tarpeen mukaan toiminnan seuranta-, suunnittelu- ja kehittämispalaverissa, johtoryhmässä ja yhteistyöneuvotteluissa taloushallintopalvelukeskuksen kanssa. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selonteko käsitellään johtoryhmässä vuosittain. Hankintakeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Arvioinnissa ei ole todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativia epäkohtia. Vuoden 2015 aikana hankintakeskus päivittää kuvaukset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Hankintakeskuksen yhtenä merkittävimmistä riskeistä mainitaan toimitilojen käyttöön liittyvät riskit. Toimitiloihin tullaan tekemään perusparannus, ja hankintakeskus on aloittanut valmistautumisen tulevaan kiinteistön perusparannushankkeeseen. Muita merkittäviä riskejä ovat hankintojen kilpailuttamiseen, tietojärjestelmiin ja toimitilojen käyttöön liittyvät riskit.

Helsingin tukkutori

Tukkutorin arvion mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta on nykytilanteessa aiempaa vaikeampaa mm. yleisen taloudellisen tilanteen takia. Kaupungin uuden laskutusjärjestelmän käyttöönoton jälkeisen perinnän hoitamisessa on ollut edelleen ongelmia kaupungin sisäisessä yhteistyössä, mikä on aiheuttanut aikaisempia vuosia suurempia luottotappioita. Tämä edellyttää Tukktorilta asiakkaidensa maksutilanteen aktiivisempaa seurantaa.

Tukkutorin osalta toteutui osin taloudellinen riski johtuen yleisestä talouden taantumasta ja siitä, että pitkästä aikaa kaupungissa oli avoinna kolme elintarvikkeita myyvää kauppahallia, joista yhteen oli vaikea löytää asiakkaita. Vuonna 2014 tulot jäivät budjetoidusta, ja muutosten vuoksi (mm. kauppahallin avaaminen ja Teurastamon kehittäminen) menoja ei pystytty alentamaan vastaavassa suhteessa.

Vuonna 2014 käyttöönotettu sähköinen kirpputorivarausjärjestelmä on olennaisesti vähentänyt käteisen rahan käyttöä ja siten siihen liittyviä riskejä.

Vanhan pakastamolaitoksen riskit kasvavat vuosi vuodelta, kun laitos ikääntyy. Uuden laitoksen rakentamisen viivästyminen lisää riskejä myös lähialueen osalta, jonne muuttaa yhä enemmän asukkaita. Hankkeen toteuttaminen on siirtynyt Tilakeskukselle.

Strategisina riskeinä voidaan pitää erityisesti kehittämistyön pohjalta tehtäviä suuria muutoksia toiminnassa. Näitä ovat kauppahallien ja torien toimintaan liittyvät muutokset sekä Teurastamon rakentaminen tukkutorialueella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kypsyysmalliin pohjautuvan itsearvioinnin perusteella HKL esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on vähintäänkin tyydyttävä.

Automaattimetropolin mahdollinen keskeytyminen on merkittävä riskitekijä. HKL:n johtokunta on päättänyt sopimuksen purkamisesta, josta seurauksena on mahdollisesti alkamassa pitkäaikainen oikeuskäsittely purkamisesta ja vahingonkorvauksista. Länsimetron liikenteen aloittamisen mahdollistamiseksi HKL joutuu tekemään uuden hankinnan, jonka kustannuksista, aikataulusta ja vaikutuksista metroluikenteelle ei ole varmuutta.

Aikaisemmassa sisäisen tarkastuksen arvioinnissa on todettu tarve dokumentoida HKL-Metroluikenteen johtamisjärjestelmä kattavasti vastaavalla tavalla kuin HKL-Raitioluikenne ja HKL-Infrapalvelut ovat jo tehneet.

Johtamisjärjestelmän yhtenäistämiseksi HKL on toteuttamassa toimintakäsikirjan tavoitteena saada aikaan sertifioitua laatu- (ISO9001), ympäristö- (ISO14001) ja työturvallisuusjärjestelmät (OHSAS 18001). Toimintakäsikirjassa dokumentoidaan yhtenäisesti HKL:n johtamisen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt. Jatkokehityksenä toimintakäsikirjaa kehitetään standardien muuttumisen mukana kohti epävarmuuden hallintaa.

HKL on arvioinut, että merkittävimmät riskit liittyvät metron laajennushankkeisiin. Metron automatisointisopimukset Siemensin kanssa on päätetty purkaa. On olemassa riski länsimetron liikenteen aloituksen viivästymiseen, jolloin uudet metroljunat jäävät vajaakäytölle. Länsimetron käynnistytessä lyhyillä metroljunilla lyhyt vuoroväli edellyttää metroljärjestelmän häiriötöntä toimintaa, ja jos vuoroväli ei toteutuisi, ruuhkaisuus voisi vaikuttaa huomattavasti metroluikenteen suosioon ja liikennöintikorvaukseen. Ratkaisuna länsimetron liikenteen aloittamiseksi tarvittavan hankinnan kiirehtiminen tai uuden järjestelmän rakentaminen koko metrolinjalta eivät voi toteutua samanaikaisesti, vaan joudutaan toteuttamaan tilapäisiä ratkaisuja ja lisäämään liikenteen hoidon resursseja.

Palmia

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Palmia-liikelaitos esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Vuonna 2014 liikelaitoksen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitettiin edelleen ja sisäistä valvontaa toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Painopisteenä vuonna 2014 oli harmaan talouden ja korruption torjuntaan liittyvät tehtävät, esimerkiksi voimaan tulleen rakentamisen tiedonantovelvollisuuden noudattamisen varmistaminen liikelaitoksessa. Lisäksi turvallisuus- ja riskienhallintatoiminto järjesti vuosittaisen tilannekuvaharjoituksen liikelaitoksen yksiköille, jossa avainhenkilöt harjoittelivat kriisiviestinnän toteuttamista.

Riskienarviointiprosessi implementoitiin liikelaitoksen vuosikelloon. Kaikki liikelaitoksen yksiköt toteuttivat yksikkökohtaisen riskikartoituksen, joiden pohjalta laadittiin liikelaitoksen riskienhallintasuunnitelma, jossa huomioitiin myös liikelaitoksen toimintojen yhtiöittäminen. Yksiköt seuraavat merkittävimmille riskeille määriteltyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta omassa toiminnassaan. Vuoden 2014 riskienarviointiprosessi toteutettiin sähköisen riskienhallintajärjestelmän avulla, joka on osoittautunut hyväksi työkaluksi riskien arvioinnissa ja raportoinnissa.

Arvioinnissa todettiin että, kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaatii liiketoimintayksiköissä tehtävä riskienhallinnan seuranta ja toteutus. Näiden kehittämiseksi vuonna 2013 otettiin käyttöön uusi riskienhallintajärjestelmä, joka on uudenlainen raportointiväline yksiköiden riskienhallinnan tueksi.

Helsingin kaupungin Palmia-liikelaitoksen merkittävin riski on toiminnan oikeudelliseen muotoon liittyvät nopeat muutokset ja toiminnan sopeuttaminen näihin muutoksiin. Yhtiöittäminen aiheuttaa myös muutoksia liikelaitoksen toimintaedellytyksissä, sillä kuntalain muutokset ja kilpailulainsäädäntö vaikuttavat liikelaitoksen uusasiakashankintaan.

Talouden kehitys ja suhdanteet ovat johtaneet markkinaosuustaistelun kovenemiseen Palmian toimialoilla. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti merkittävät asiakasvirastot ryhtyvät kilpailuttamaan lähivuosina osan cateringin palveluista. Tämä tarkoittaa liikelaitoksen näkökulmasta enintään 30 %:n volyymin laskua opetusviraston ja enintään 20 %:n volyymin laskua sosiaali- ja terveys- sekä varhaiskasvatusvirastojen liikevaihdosta, jolla on merkittäviä vaikutuksia liikelaitoksen tulokseen ja henkilöstön määrään.

Palmian ruokatuotantoon ja sen häiriöttömään jatkumiseen liittyi edelleen merkittäviä riskejä, sillä tuotantolaitos ja ravintokeskukset ovat teknis-taloudellisen elinkaarensa loppuvaiheessa. Näitä riskejä hallitaan priorisoimalla ja toteuttamalla välttämättömiä korjausinvestointeja.

Vuoden 2015 alusta alkaen entinen Helsingin kaupungin Palmia-liikelaitos toimii kahtena organisaationa: liikelaitoksena ja palveluyhtiönä.

Pelastuslaitos

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu mm. käyttämällä kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmän laatimaa riskienhallinnan taulukkoa. Arviointiin on osallistunut johtoryhmä sekä toiminto-, alue- ja yksikönpäälliköt. Arvioinnissa tarkasteltiin edellisvuoden kehittämiskohteet ja arvioitiin tulevan vuoden merkittävimmät kehittämisalueet.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella pelastuslaitos esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet: tavoitteiden toteutumista uhkaavien riskien ja tavoitteisiin liittyvien uusien mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi sekä sopimusten hallinnan, -valvonnan ja dokumentoinnin menettelyt.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on kehitetty toiminnanohjausta ja riskienarviointia eri toiminnoissa sekä lisätty hankintojen läpinäkyvyyttä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2014 aikana selkeyttämällä työnkuvia, vastuuta ja tavoitteita, otettu käyttöön laajalti erilaisia mittareita toiminnanohjaukseen ja panostettu uuteen henkilöstösuunnitteluohjelmaan. Vuoden 2015 aikana kehitetään henkilöstösuunnittelua kouluttamalla esimiehiä uuden järjestelmän hallintaan, toteuttamalla varautumisen koulutusta eri tasoilla ja pyritään löytämään ratkaisuja tuottavien työtehtävien luomiseen ikääntyvälle operatiiviselle henkilöstölle.

Pelastuslaitos on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Merkittävimpiä strategisia riskejä ovat mahdollinen pelastustoimen alueen laajentuminen yli nykyisen kuntarajan ja ensihoidon kilpailuttaminen. Toiminnallinen riski on kasvava joukko ikääntyviä pelastajia, joiden toimintakyky ei mahdollista perustyn toimintakeinoja. Osittainen hallintakeino on uudentyyppisten, tuottavien toimenkuvien kehittäminen. Kalliosuojien perusparannusmäärärahojen puute on myös toiminnallinen riski varautumisen näkökulmasta.

Rakennusvirasto

Rakennusviraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty osana osastojen prosesseja ja toimintajärjestelmiä. Toimintajärjestelmät toimivat viraston keskeisinä riskienhallintavälineinä ja niissä

esitetään vastuutahot ja toimintatavat riskien torjumiseksi. Rakennusvirasto arvioi, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Viraston prosessien riskienarviointi on otettu osaksi viraston yhteisen toimintajärjestelmän kehittämistyötä. Viraston ydinprosessit on tunnistettu ja toimintajärjestelmää täydennetään tuki- ja osaprosessien kuvauksilla. Riskikartoitus on kytketty osaksi prosessien johtamista ja riskiarviointi tehdään kaupungin ohjeistukseen pohjautuen.

Riskikartoituksen mukaan merkittäviä riskejä ovat mm. tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien riskit, omaisuudenhallintaan liittyvät riskit sekä hankintariskit. Tiedonhallinnan ja omaisuudenhallinnan riskien hallintakeinoja kehitetään.

Lisäksi merkittävä osa rakennusviraston riskeistä liittyy viraston hallinnoimiin yleisiin alueisiin ja niiden rakenteisiin. Näihin liittyvät riskit on pääosin tunnistettu ja hallinnassa. Viraston prosesseihin liittyvät riskit tunnistetaan ja niiden hallintakeinot määritellään viraston toimintajärjestelmän kehittämisen yhteydessä. Toiminnan jatkuvuudenhallinnan suunnitelmalla varmistetaan toiminnan jatkuminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Stara

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Stara esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on pääosin tyydyttävä, mutta kehittämistoimenpiteitä on syytä jatkaa aktiivisesti tilan nostamiseksi hyvänä pidettävälle tasolle. Staran riskienhallintakuvaus valmistui vuoden 2014 lopussa.

Tilikauden aikana on toteutunut seuraavat merkittävät riskit: Suurimpien tilaajien tilauskäyttäytyminen on muuttunut viime vuosina. Staran toimiessa pääasiallisesti kaupungin sisäisenä palveluntuottajana syntyy tilanne, jossa resurssit jäävät käyttämättä samanaikaisesti kun tilaajan hankkii palveluja kaupungin ulkopuolelta.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet:

- osasto- ja yksikkökohtaisen tuloksellisuuden arvioinnin luotettavuus
- irtaimen omaisuuden hoidon valvonta

Poikkeamien korjaamiseksi on selkeytetty riskienhallinnan organisointia ja ohjeistusta kehittämissryhmän ja pysyväisohjeen avulla. Osastot ovat tehneet uuden prosessin mukaisia riskikartoituksia ja -arviointeja.

Vuoden 2015 aikana riskienhallinnan koordinoitiin ja sisäisen valvonnan kehittämiseen kiinnitetään lisää controller-tason resursseja.

Taloudellisen tuloksellisuuden arviointia on kehitetty ja merkittäviä parannuksia saatiin aikaan aiemmin haasteita kohdanneilla osastoilla. Panostus ennustamistarkkuuden parantamiseen jatkui aktiivisesti siten, että kaikkien osastojen ennustamisprosessit käytiin läpi kevään aikana ja tehtävään kiinnitettiin lisää controller -tason resursseja. Ennustetarkkuus on parantunut vuodesta 2013.

Irtaimen omaisuuden hallintaa varten perustettiin työryhmä keväällä 2014, jonka tehtävänä oli selvittää, kuinka Staran irtaimen omaisuuden hallintaa voitaisiin yhdenmukaistaa.

Merkittävimpiä tunnistettuja riskejä:

- Avainhenkilöiden rekrytointihaasteet vaatimusten kasvaessa

- Epäselvä tilanne tulevan hallintomallin osalta luo epävarmuutta ja huolta olemassa olevien kuntayhtymäasiakkaiden menettämisestä, mahdollisen yhtiöittämisen aiheuttamat muutostarpeet olisivat huomattavia. Virasto- ja lautakuntarakenteen mahdolliset muutokset samaan aikaan korostavat riskejä.
- Tilaaja-tuottajamallin riskit
- Henkilöstöriskit ilmenevät avainhenkilöiden siirtyessä pois organisaatiosta vieden mukanaan merkittävää osaamista ja asiakaskontakteja
- Taloudellisessa ennustamisessa on edelleen parantamisen mahdollisuuksia tietyillä osastoilla, ennusteet eivät kaikilta osin vastaa toteutumia vaikka ennustetarkkuus onkin parantunut.

Merkittävien riskien hallitsemiseksi on tunnistettu ja toteutettu useita kehittämistoimenpiteitä.

Ympäristökeskus

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella ympäristökeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan puutteet tai epäkohdat:

Organisaatiomuutoksen valmistelussa ei tehty riskianalyysiä. Joiltakin osin organisaatiomuutoksen toteutuksen osalta asiat eivät sujuneet täysin ongelmitta. Päätösvalmistelun hitaudesta johtuen kaikkia yksiköiden esimiehiä ei saatu nimitettyä vuoden alusta organisaatiomuutoksen tullessa voimaan, vaan täyttö siirtyi myöhempään kevääseen. Lisäksi parannettavaa todettiin olevan myös olennaisten tietojen siirtymisessä uusien osastojen ja yksiköiden kesken. Tämä ilmeni tavoiteasetannan sekä budjetoinnin epävarmuutena. Organisaatiomuutokseen liittyvän riskianalyysin avulla voi arvioida, että toteutuneita ongelmia olisi voitu ainakin jossain määrin välttää tai vähentää.

Viraston strategia uudistettiin kuluneella tilikaudella, mutta strategisia riskejä tai niiden hallintakeinoja ei samassa yhteydessä kirjattu.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on ryhdytty tuomaan riskienhallintaa sekä sisäistä valvontaa enemmän päälliköiden ja esimiesten tietoisuuteen sekä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa. Vuoden 2015 tulostavoitteiden laadinnassa on aiempaa laajemmin kirjattu myös tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavia riskejä.

Vuoden 2014 aikana ympäristökeskus on valmistellut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteiden ja menettelyjen kuvauksen, jonka ympäristölautakunta hyväksyi 9.12.2014. Kuvaukseen on sisällytetty riskienhallinnan kehittämishankkeita, joilla pyritään saamaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta osaksi normaalia talouden ja toiminnan suunnittelua ja seurantaa seuraavin keinoin:

- Vuoden 2015 osastojen tulossuunnitelmiin lisätään tulostavoitteiden riskit ja niiden hallintakeinot.
- Sisällytetään riskienarviointiprosessi talouden ja toiminnan suunnitteluun ja seurantaan. Vuoden 2015 aikana kuvataan strategiset riskit ja ydinprosessiriskit.
- Ympäristökeskuksen laatukäsikirja päivitetään vuoden 2015 aikana
- Johdon katselmukset otetaan käyttöön vuoden 2015 aikana
- Riskienarviointia koskeva aineisto kerätään osastoilta selontekoa varten. Selonteko hyväksytään johtoryhmässä tammikuussa ennen lautakuntakäsittelyä.

Lisäksi riskienhallintaan tiiviisti liittyvä valmiussuunnitelma päivitettiin kuluneella tilikaudella.

Merkittävimmiten riskeiksi on arvioitu erilaiset tietoriskit sekä päätöksentekoon liittyvät riskit. Tietoriskien hallintaa on parannettu useilla menettelyohjeilla ja päätöksentekoon liittyviä riskejä viraston sisällä lakikoulutuksella.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveysvirasto

Sosiaali- ja terveysvirastossa riskienhallinnan kehittämis- ja koordinoitavastuu kuuluu virastotasoiselle riskienhallintaryhmälle, jonka puheenjohtajana toimii sairaala-, kuntoutus-, ja hoivapalvelujen osaston osastopäällikkö. Riskienhallintaryhmässä on edustettuina kaikkien osastojen edustajat sekä keskeiset asiantuntijat viraston toiminnan eri sektoreilta.

Riskienhallintaryhmä on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta. Tekemänsä itsearviointin perusteella sosiaali- ja terveysviraston esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on tyydyttävä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella kehittämistä vaativaksi kohteeksi viraston sisäisen valvonnan ohjeen päivittäminen. Ohje on suunniteltu päivitettäväksi vuonna 2015. Harmaan talouden valvontaa on tehostettu vuonna 2014. Valvontaa edelleen kehitetään vuonna 2015.

Tavoitteena on kehittää tietoisuutta kokonaisvaltaisen riskienhallinnan merkityksestä ja toimintamalleista. Tavoitteena on parantaa sisäistä ja toimintaympäristöön liittyvää tilannekuvaa ja ennakointia, koordinoita ja linjata riskienhallintaan, sisäiseen valvontaan, turvallisuuden hallintaan, varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyviä periaatteita, ohjeita ja toimintaa sekä kehittää niihin liittyvää seuranta- ja raportointia.

Malmin uuden päivystyssairaalan käyttöönoton viivästymisestä on aiheutunut toiminnallisia ja taloudellisia haittoja. Käyttöönotto on viivästynyt rakennustöiden viivästymisen ja rakennustöiden aikana tapahtuneiden vesivahinkojen vuoksi. Asiakas- ja potilastietojärjestelmissä ilmenneet ICT –häiriöt ovat lisänneet asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyviä riskejä.

Sosiaali- ja terveysvirasto tunnistaa perustoiminnan merkittävimmiten riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi toimitilojen ja kiinteistöjen kuntoon ja ylläpitoon liittyvät riskit, henkilöstöön liittyvät riskit, tietojärjestelmien toimintaan liittyvät riskit ja taloustilanteen muutoksien negatiiviset vaikutukset viraston talouteen.

Varhaiskasvatusvirasto

Varhaiskasvatusviraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa toiminnan ja talouden suunnittelu- ja johtamisprosesseja. Varhaiskasvatusvirastossa ei ole tehty itsearviointia sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tilasta, mutta tilan arvioidaan kuitenkin olevan tyydyttävällä tasolla.

Sisäistä valvontaa on toteutettu vuoden 2014 aikana osana normaalia esimiestyötä sekä talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseja. Sisäisessä valvonnassa on hyödynnetty tilintarkastajien ja sisäisen tarkastuksen tarkastusraporteista saatuja tietoja prosessien kehittämiseksi. Vuoden 2014 aikana virastosta osallistuttiin kaupungin riskien ja sisäisen valvonnan koulutuksiin, joista saatiin valmiuksia kehittää riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa virastossa.

Vuonna 2014 jatkettiin viraston hallinnollisiin rakenteisiin ja toimintaprosesseihin liittyvien riskien hallintaa. Riskejä on hallittu mm. toimintayhtenäisyyttä lisäävillä toimilla, periaatteellisilla linjauksilla, prosessikuvausten laadintatyön aloittamisella, toiminnan ja talouden ohjeistuksilla sekä koordinoivilla ja keskittävillä toimenpiteillä.

Vuonna 2014 aloitettiin varhaiskasvatusviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen laadinta kaupungin ohjeistuksen ja mallin mukaisesti. Kuvaus viedään varhaiskasvatuslautakunnan hyväksyttäväksi vuoden 2015 aikana.

Virastossa on todettu kehittämistä vaativaksi kohteeksi varhaiskasvatusviraston oman riskienhallinnan ohjeen laatiminen, jossa tullaan määrittelemään riskienhallinnan periaatteet sekä riskienhallinnan järjestäminen ja toteuttaminen virastossa. Virastossa valmistellaan myös sisäisen valvonnan ohjeistus ja menettelyt. Ohjeet laaditaan vuoden 2015 aikana. Varhaiskasvatusvirastoa koskeva riskien kartoitus aloitetaan vuoden 2015 aikana. Lisäksi nimetään virastolle riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan työryhmä.

Tavoitteena varhaiskasvatusvirastossa on kehittää tietoisuutta kokonaisvaltaisen riskienhallinnan merkityksestä ja toimintamalleista. Vuonna 2015 sisäiseen valvontaan tullaan kiinnittämään erityisesti huomiota viraston esimieskoulutuksissa, toimintojen prosessien kuvaamisessa ja huolehtimalla ohjeiden ajantasaisuudesta.

Varhaiskasvatusvirasto tunnistaa perustoiminnan merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi toimitilojen ja kiinteistöjen kuntoon, ylläpitoon ja turvallisuuteen liittyvät riskit, palveluverkon kehittämiseen liittyvät haasteet, henkilöstön rekrytointiin liittyvät haasteet, tietojärjestelmien toimintaan liittyvät riskitekijät, laki- ja toimintaympäristön muutosten vaikutukset viraston toimintaan ja yleisen taloustilanteen muutoksiin liittyvät vaikutukset varhaiskasvatusviraston talouteen. Lisäksi riskinä on nähtävä myös varhaiskasvatusviraston hallinnon keveys eli ohut hallinto.

SIVISTYSTOIMI

Kaupunginkirjasto

Kaupunginkirjaston johtoryhmä seuraa ja hyväksyy riskienhallinnan ja sisäiseen valvontaan liittyvät ohjeet ja toimenpiteet sekä nimeää kaupunginkirjaston riskienhallinta- ja turvallisuusryhmän. Riskienhallinta- ja turvallisuusryhmä ohjaa, seuraa ja koordinoi riskienhallinta ja turvallisuustyötä kirjastossa.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu riskienhallinta- ja turvallisuusryhmässä seuraamalla kaupunginkirjaston riskienhallinnan toimenpideohjelman toteutumista sekä käsittelemällä ajankohtaisia riskienhallintaan liittyviä kysymyksiä ja teemoja. Lisäksi kirjaston johtoryhmä on seurannut ja käsitellyt riskienhallinnan tilaa kaupunginkirjastossa.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella kaupunginkirjasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella, että parantamista ja kehittämistä vaatii kaupunginkirjaston riskienhallinnan toimenpideohjelman läpikäyminen ja päivittäminen seuraaville vuosille.

Kehittämiskohteita kaupunginkirjaston riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ovat:

- laaditaan kuvaus riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä kaupunginkirjastossa
- kerätään kirjastoilta kokemuksia turvallisuusviuhkasta ja kehitetään sitä palautteen perusteella
- huomioidaan keskustakirjaston suunnittelussa riskienhallintaan ja turvallisuuteen liittyvät näkökohdat

Kaupunginkirjasto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa pyytämällä yksiköiltä arviot keskeisimmistä riskeistä. Arvioinnissa merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi nousivat:

- epäonnistuminen yleisten kirjastojen yhteistyön järjestämisessä
- talouden sopeuttamisen ja kohdentamisen epäonnistuminen
- ulkopuolisen hankerahoituksen kiristyminen
- epätydyttävät toimintaolosuhteet (kuumuus, kylmyys, sisäilma)
- rakennuksen, rakenteiden sekä kiinteistönhoitoon liittyvät puutteet ja riskitekijät (talviolosuhteet, vesivahinko, paloturvallisuudesta huolehtiminen, sähkökatkokset, lukitus)
- kassatoiminto ja rahankäsittelyyn liittyvä turvallisuus
- häiriökäyttäytyminen ja väkivallanuhka sekä ilkivalta ja varkaudet
- tietoturva ja -suoja sekä tietoliikenneyhteydet
- henkilöstöresurssien riittävyys

Riskien hallitsemiseksi panostetaan hallintokuntien väliseen yhteistyöhön, koska kirjaston omat resurssit ovat rajalliset. Henkilökunnalle annetaan lisäohjeistusta ja -koulutusta riskeiksi luokitelluista aihealueista.

Kaupunginmuseo

Tekemänsä arvioinnin perusteella kaupunginmuseo esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä, vielä muutamilta osin parannusta vaativa.

Myyntituotevaraston hallinta ja ylläpito on liian vahvasti yhden henkilön takana, joten järjestelmä on osoittautunut täten hyvin haavoittuvaiseksi ja talousriskin omaavaksi.

Kaupunginmuseon yhteistyökumppani Korjaamo Oy on asetettu velkasaneerausmenettelyyn. Samoissa tiloissa sijaitsevan Ratikka-museon toimintaan saattaa tällä olla negatiivisia vaikutuksia.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat säännösten ja päätösten noudattaminen; tavoitteiden toteutuminen ja riskienhallinnan järjestäminen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on tehostettu päivitettyjen säännösten seurantaa ja noudattamista, pyritty asettamaan tavoitteet kulloiseenkin tilanteeseen vastaaviksi ja pohdittu riskienhallintaa rahariskien minimoimiseksi. Vuoden 2015 aikana kehitetään kassanhallinnan riskienhallintaa.

Kaupunginmuseon arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat taloudelliset, kassanhallinnalliset riskit, joita minimoidaan jakamalla vastuita useampien henkilöiden kesken vaarallisten työyhdistelmien välttämiseksi.

Kaupunginorkesteri

Kaupunginorkesterin arvioinnin perusteella viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä. Kaupunkikokonaisuuden kannalta orkesterin riskit ovat pieniä. Orkesterin riskienhallintasuunnitelma on vuoden 2009 lopulta. Riskienhallintasuunnitelma on tarkastettu viimeksi vuonna 2012, ja uusi ajanmukainen suunnitelma on tarkoitus tehdä vuonna 2015.

Merkittävimmät riskit liittyvät henkilöstöön, omaisuuteen, taloudenpitoon, avainhenkilöihin ja maineeseen.

Merkittäviä riskejä ei toimintavuoden aikana toteutunut. Tilikauden aikana toteutuneita vähäisiä riskejä oli kaksi kapellimestarin esiintymisen peruuntumista. Kummallakaan keralla konserttia ei kuitenkaan jouduttu peruuttamaan, sillä kapellimestareille saatiin järjestettyä sijaiset.

Korkeasaaren eläintarha

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Korkeasaaren eläintarha esittää, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on tällä hetkellä hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Vuoden 2015 aikana jatketaan riskienhallintatyötä viemällä loppuun merkittävien riskien arviointi. Turvallisuustietoisuutta pyritään parantamaan jatkossa koulutuksella ja paremmalla turvallisuusperehdytyksellä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteita. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2014 aikana seuraavasti:

Merkittävien riskien arviointia on tehty kuluneen vuoden aikana ja arviointi on valmis alkuvuodesta 2015. Pelastussuunnitelma tullaan päivittämään. Korkeasaaren toimintaohjeita on päivitetty ja tullaan jatkossa myös päivittämään lisää. Eläintarhassa on tehty uudelleenjärjestelyjä liittyen rahankäsittelyn ja -kuljetuksen turvallisuuden parantamiseksi sekä parannettu tiettyjen riskikohteiden teknistä valvontaa.

Sisäistä valvontaa on parannettu hallinnon ja johtamisen sijaisjärjestelyiden selkeyttämisen osalta. Myös hankintavaltuudet ja hankintarajat on arvioitu uudelleen kuluneen vuoden aikana. Hankintojen oikeellisuuden varmistamiseksi Korkeasaarissa on järjestetty koulutusta hankintaehdotuksia ja hankintapäätöksiä tekeville työntekijöille.

Merkittävimpänä riskinä pidetään taloudellisten tavoitteiden ennustamisen vaikeutta, joka johtuu toiminnan kausiluontoisuudesta, vanhan rakennuskannan välittömistä korjaustarpeista sekä yllättävistä eläintenhoitoon liittyvistä kuluista. Muut riskit ja epävarmuustekijät liittyvät henkilöstöön, infrastruktuuriin ja kiinteistön kuntoon, sekä palvelun houkuttelevuuteen.

Kulttuurikeskus

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella kulttuurikeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Viraston yhteisiä menettelytapoja on edelleen tarkennettu toiminnanohjausjärjestelmä Eliksen kehittämisen yhteydessä.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana kehittämällä toiminnanohjausjärjestelmä Elistä ja sen tehostetulla käyttöopastuksella lisätty sieltä saatavien tietojen luotettavuutta. Vuoden 2015 aikana Kulttuurikeskus laatii viraston riskienhallintasuunnitelman sekä kehittää eri toimipisteiden yhteisiä toimintatapoja parantamalla ja tehostamalla ohjeistusta.

Virasto arvioi jatkuvasti erityisesti taloudellisia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Vuonna 2014 kulttuurikeskuksen toimialaan ei kohdistunut merkittäviä paineita lukuun ottamatta yleisesti huonoja talousnäkymiä.

Liikuntavirasto

Liikuntaviraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty siten, että se on osa viraston osastojen ja yksiköiden normaalia toimintaa, jota koordinoi viraston johtoryhmä. Organisaatio on tehtävien hoidon, vastuun ja valvonnan kannalta asianmukaisesti järjestetty ja niihin liittyvät päätökset ovat ajan tasalla. Itsearvioinnin pohjalta liikuntaviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa voidaan pitää tyydyttävänä.

Yksityiskohtaista arviointia riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan eri osa-alueista ei ole tehty vuonna 2014. Näiden osa-alueiden osalta ei ole kuitenkaan havaittu merkittäviä puutteita ja siltä osin kuin joitain kehityskohteita on tunnistettu, korjaavat toimenpiteet on käynnistetty. Kuvaus siitä, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on liikuntavirastossa järjestetty, tehdään vuoden 2015 kuluessa.

Liikuntajohtajan nimeämä riskienhallintatyöryhmä kokoontui 14.11.2014 ja päivitti liikuntaviraston riskienhallintasuunnitelman riskien kuvauksen osalta. Suunnitelma hyväksyttiin liikuntaviraston johtoryhmässä 2.12.2014.

Riskienhallintasuunnitelmassa tehdyn arvioinnin perusteella liikuntaviraston keskeiset riskit liittyvät seuraaviin toimintoihin: liikuntapalveluiden tuottaminen, liikuntaviraston taloudelliset resurssit, ympäristöriskit, liikuntaviraston kehittäminen ja yhteistyö vapaaehtoisten kansalaisjärjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Vuoden aikana ei toteutunut mainittavampia riskejä/vahinkoja. Kivikon hiihtohallin osalta eräs patentinhaltija katsoo hiihtohallin teknisten ratkaisujen loukkaavan patenttiaan. Asian käsittely on kesken käräjäoikeudessa.

Vuoden 2014 aikana kassa- ja kulunvalvontajärjestelmän kehittämistä jatkettiin ja Töölön kisahallissa otettiin kulunvalvonta käyttöön. Työsuojelussa on tehty erilaisia toimenpiteitä riskien torjumiseksi. Vauriolojärjestelmää on kehitetty poikkeustilanteita varten, pelastussuunnitelmia tehty moneen paikkaan, hälytysjärjestelmiä lisätty ja töiden seurantajärjestelmää kehitetty ulkoliikuntapalveluissa. Liikuntapaikkojen perusparannuksilla on varmistettu liikuntapaikkojen toimintavarmuutta ja parannettu energiatehokkuutta. Nettobudjetoinnin käyttöönotto on lisännyt henkilökunnan kustannustietoisuutta ja talouden seurantajärjestelmän raportteja kehittämällä on parannettu talouden seurantaan. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Nuorisoasiainkeskus

Nuorisoasiainkeskus on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta johtoryhmän kokouksessa 24.1.2014 kaupungin sisäisen valvonnan muistilistan avulla. Tehdyn itsearvioinnin perusteella nuorisoasiainkeskus esittää, että riskienhallinta ja sisäinen valvonnan tila on tyydyttävä tasolla.

Tilanne on kuitenkin parantunut vuoden 2014 aikana. Kassatoimintojen valvontatoimenpiteitä on tehostettu. Tilintarkastajien muistion pohjalta kassatoimintojen valvontatoimintoja tehostetaan tarkastuksessa ilmenneiden puutteiden osalta.

Tilojen ja irtaimen omaisuuden valokuvaus ja merkitseminen on aloitettu vuoden 2014 aikana.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet: kumppanuus- ja kilpailuttamisstrategian uusimistarpeet ja kassatoiminnan valvonta.

Edellä mainitun tilan korjaamiseksi on vahvistettu lautakunnan päätöksellä uusi kumppanuusstrategia. On myös sovittu kaupungin sisäisen tarkastuksen kanssa, että kassat tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa lukuun ottamatta liikennekokonaisuutta, jonka kassa tarkistetaan kerran vuodessa.

Vuoden 2015 kehittämistoimia ovat:

- tunnuslukujärjestelmän kehittäminen
- tietoperustaisuuden vahvistaminen koko organisaation toiminnassa
- irtaimen omaisuuden merkitseminen jatkuu
- vuokrattavien tilojen kartoitus ja valokuvaus jatkuu

- kassatoimintojen valvontaa kehitetään
- palvelujen tuottajilta edellytämme tilaajavastuu.fi käyttöä
- tarvittaessa rakennus/korjauspalveluja kilpailutetaan.

Viraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat taloudelliset riskit. Virastotasolla taloutta ja toimintaa raportoidaan johtoryhmälle laajasti kaksi kertaa vuodessa johdon katselmuksissa. Lisäksi talousarvion ennusteet käsitellään johtoryhmän kokouksissa ja nuorisolautakunnassa neljä kertaa vuodessa. Taloudellisia riskejä on vältetty sopeuttamalla toiminta määrärahoihin ja hyvällä seurannalla.

Vuoden 2015 aikana uudistetaan viraston tunnuslukujen seurantajärjestelmä.

Nuorisoasiainkeskus on tehnyt laajan itsearvioinnin nuorisoasiainkeskuksen strategisen suunnantarkistuksen pohjaksi. Mm. yli tuhannelta nuorelta kerättiin havainnointi- ja haastattelutietoa kevään 2014 aikana. Koko henkilöstö jalkautui ja osallistui tiedon keruuseen. Suunnantarkistukseen liittyen nuorisolautakunta on joulukuussa 2014 päättänyt, että nuorisoasiainkeskuksen organisaatiota tullaan tarkistamaan.

Oiva Akatemia

Liikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu toiminnan yhteydessä vuoden 2014 aikana sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan ja menettelyjen kuvauksessa loppuvuonna 2014. Liikelaitoksessa on arvioitu johdon toimintatapaa, organisaation rakennetta, ammatillista osaamista sekä hallinnon toimivuutta ja prosesseja. Tuloksissa todetaan, että Oiva Akatemian hallinto ja johtaminen sekä ammatillinen osaaminen ovat hyvällä tasolla. Jatkuva kehittäminen ja tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen on kuitenkin erittäin tärkeätä liikelaitoksen toiminnassa.

Arvioinnin perusteella Oiva Akatemian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on todettu hyväksi. Liikelaitoksen toiminnan prosesseja ja käytänteitä on muutettu paremmin toiminnan luonnetta vastaavaksi. Oiva Akatemian hallinnollisesti kriittisimmät prosessit ovat myynti- ja ostoprosessit. Molemmissa prosesseissa on johdon arvioinnin yhteydessä havaittu kehittämiskohteita lähinnä hankkeiden ajantasaisessa dokumentoinnissa. Uusi asiakkuudenhallintajärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2014. Järjestelmän käytöllä varmistetaan dokumentoinnin ajantasaisuus ja taloudellisen tuloksen parempi ennustettavuus.

Oiva Akatemian johto on arvioinut merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi henkilöstön osaamisen ja asiantuntemuksen ylläpitämisen sekä oikeanlaisen osaamisen ja asiakastarpeiden yhteensovittamisen erilaisissa asiakashankkeissa. Liikelaitoksessa on kehitetty henkilöstön osaamista tulevaisuuden asiakastarpeita ennakoiden ja panostettu erityisesti osaamisen ja tiedon jakamisen käytäntöihin sekä henkilökohtaiseen ammatilliseen kehittämiseen.

Sosiaali- ja terveystoimen mahdollinen poistuminen kaupungin organisaatiosta vaikuttaisi liikelaitoksen toimintaan merkittävästi, koska viraston palveluiden ostot Oiva Akatemiasta ovat olleet noin 35 – 40 % liikevaihdosta.

Kaupungin taloustilanteen muutokset ovat merkittävä riski Oiva Akatemian toiminnassa. Taloustilanteen heikkeneminen vaikuttaa palveluiden kysyntään. Mikäli jokin isoista asiakasvirastoista supistaa voimakkaasti kehittämiseen ja koulutukseen tarkoitettua budjettia, on korvaavien tilausten saaminen nopealla aikavälillä mahdotonta.

Opetusvirasto

Opetusviraston riskienhallintaa käsitellään erityisesti viraston johtoryhmässä sekä riskienhallinnan asiantuntijaryhmässä. Opetusvirasto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä

ja toimivuutta viraston johtoryhmässä 13.1.2015. Opetusviraston riskienhallinnan asiantuntijaryhmä on kokoontunut 23.4.2014 ja 26.9.2014 arvioimaan viraston riskienhallinnan tilaa. Vuonna 2014 on keskitytty selvittämään merkittävimpiä riskejä eri arviointialueilla, ja sen jälkeen niiden keskinäistä merkittävyyttä on arvioitu johtoryhmässä ja asiantuntijaryhmässä.

Itsearviointin perusteella opetusviraston johto toteaa, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Riskien tunnistamista, arviointia, seuranta ja hallintakeinojen kehittämistä jatketaan opetusvirastossa säännöllisesti johdon ja vastuuhenkilöiden toimesta.

Opetusviraston riskienhallinnan asiantuntijaryhmä on tutustunut kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston valmisteltavana olevaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauspohjaan valmistautuen opetusvirastoon tulossa olevaan kuvausta koskevaan toimeksiantoon.

Opetusviraston johtoryhmän ja riskienhallinnan asiantuntijaryhmän arvioinnin perusteella merkittävimmät riskit (päivitys 26.9.2014) liittyvät koulu- ja oppilaitosverkostoon, sisäilman laatuun, ammatillisen koulutuksen opintojen keskeyttämiseen, taloudellisen tilanteen heikkenemiseen, henkilöstön saatavuuteen sekä turvallisuus- ja laitteisto-ongelmiin.

Opetusviraston riskienhallinnan asiantuntijaryhmän työn tuloksena edellä mainittujen viiden merkittävimmän riskialueen lisäksi nousivat esille toimitiloihin tai oppilas- ja henkilöstöturvallisuuteen kohdistuvat turvallisuus- ja laitteisto-ongelmat.

Osana vuoden 2015 talousarviovalmistelua osastot tekivät tavoitteisiin liittyvän riskianalyysin.

Tilikauden aikana on toteutunut seuraava merkittävä riski: Tulipalo Stadin ammattiopiston Abraham Wetterintien toimipisteessä kone- ja metallialan sekä rakennusalan opetustiloissa 5.10.2014. Tilat omistaa Sveafastigheter-HGR Investment I Oy, jolta opetusvirasto on vuokrannut tilat tilakeskuksen kautta. Tulipalo syttyi toistaiseksi tuntemattomasta syystä. Useita rakennussiiven opetustiloja oli pois käytöstä viikkoja. Konesali oli poissa käytöstä kuukausia ja osa opetuksesta jouduttiin keskeyttämään remontin ajaksi.

Ruotsinkielinen työväenopisto

Ruotsinkielisen työväenopiston riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty viraston riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Virasto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta talouden, henkilökunnan, prosessien, sekä tilankäytön näkökulmasta. Tekemänsä itsearviointin perusteella virasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan olevan hyvä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat: talouden seuranta ja sen prosesseja on parannettava ja riskienhallintasuunnitelmaa on päivitettävä. Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on ryhdytty siten, että viraston johtoryhmä tulevien kuukausien aikana päivittää riskienhallintasuunnitelmaa. Viraston johtokunta hyväksynee uuden riskienhallintasuunnitelman kevään 2014 aikana.

Merkittävimpiä riskejä ovat talouden seurantaan liittyvät puutteet ja opiston taloudellisen tilanteen nopea huonontuminen.

Suomenkielinen työväenopisto

Tekemänsä itsearviointin ja johtoryhmän arvioinnin perusteella suomenkielinen työväenopisto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Tilikauden aikana on toteutunut seuraavat merkittävät riskit: Opistossa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä, Cursor, kurssihallintaan sekä Kursoriin pohjaava ilmoittautumisjärjestelmä Il-

monet. Cursor ei valmistunut täysin sille asetetussa ajassa toimittajasta johtuvista syistä. Ilmoittautumisjärjestelmä Ilmonetin käytössä toteutui sähköpostijärjestelmän käytössä riski, josta aiheutui paljon yleisöpalautetta sekä kantelu Tietosuojavaltuutetun toimistolle, joka antoi asiassa ohjaavan lausunnon (Työväenopiston johtokunnalle viety tiedoksi 18.11.2015). Molempien järjestelmien toiminnassa ilmenneitä virheitä on korjattu ja valvontaa, koulutusta sekä seurantaan tehostettu.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteet ja kehittämiskohteet:

- kurssinhallintajärjestelmän käytön ohjeistus ja koulutus sekä havaittujen epäkohtien korjaus järjestelmään
- prosessien kuvauksen loppuunsaattaminen ja erityisesti prosessien rajapintojen kuvaus
- hyvän hallintotavan ja kaupungin ohjeiden ja menettelytapojen koulutus uuden organisaation aloittamisen yhteydessä ja sopimushallinnan jämäköittäminen

Vuonna 2014 on toiminta- ja henkilöstöriskejä ennakoitu ja pyritty ehkäisemään hallinnon ohjeistuksella ja koulutuksella. Muutetun organisaation mukainen toimintasääntö otettiin käyttöön 1.8.2014. Henkilöstöhallinnon delegointipäätös otettiin käyttöön 15.4.2014. Tehtäväkuvia on edelleen selvennetty ja TVA-työ vaadituin osin saatettiin loppuun. Hyvän hallintotavan koulutus pidettiin sovitusasiassa vuonna 2014.

Vuoden 2015 aikana jatketaan kurssihallinta- ja ilmoittautumisjärjestelmän parantamista, saatetaan prosessien kuvaus loppuun sekä selkeytetään sisäisiä toimintatapoja.

Merkittävimpiä operatiivisia riskejä on uuden organisaatiomallin toiminnallisuus ja tehtäväkuvien kehittymättömyys. Strategisesti merkittävin riski on osastojen välisen yhteistyön toimivuuden takaaminen. Riskienhallinta ja sen seuranta ovat tulleet mukaan johtosääntöön, mikä tehostaa riskeihin varautumista ja seurantaan osana viraston johtamista.

Taidemuseo

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella taidemuseo esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan poikkeamat säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa: huomio muutoksenhakuohjeen merkitsemisessä taidemuseon museonjohtajan pöytäkirjassa, sivutoimien ilmoittamisessa, rekisteriselosteen linkittämisessä kaupungin internet-sivustolle sekä yksi huomio hankinnan toteuttamisesta talousarvion laatimis- ja noudattamisohjeen mukaisesti. Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2014 aikana edellisvuoden selonteossa mainittujen suunniteltujen toimenpiteiden mukaisesti:

Taideteosten ja muiden taidemuseon johtajan päätöksissä olevien hankintojen hinnat on ilmoitettu yhdenmukaisesti saatujen suositusten mukaisesti. Samoin kokoelmahallintajärjestelmän kehittämistä on jatkettu suositusten mukaisesti. Talouden ja toiminnan raportointia on kehitetty ja johtoryhmällä on nyt työkalu viikoittaiseen seurantaan. Sopimushallinnan hanke on käynnistynyt kaupunkitasolla ja taidemuseo saa työkalun sopimustensa tarkempaan hallintaan vuonna 2015.

Taidemuseo on toteuttanut toimenpiteitä vuonna 2014 irtaimistoon liittyvissä valvontaa tehostavissa prosesseissa. SKJ-kassajärjestelmän pääkäyttäjaoikeuksiin liittyvät työyhdistelmät on selvitetty ja vaaralliset työyhdistelmät on purettu.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevaan johtosääntömuutokseen liittyen laaditaan viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaus vuonna 2015 johtokunnalle hyväksyttäväksi.

Taideteosten turvallista esittämistä ja säilyttämistä parannetaan vuoden 2015 aikana. Tennispalatsin remontoitavat tilat avataan syksyllä 2015. Samoin kaupunginmuseon kanssa yhteinen kokoelma- ja konservointikeskus parantaa teosten turvallista säilyttämistä syksystä 2015 alkaen. Tilojen valmistamiseen liittyen toteutetaan pelastussuunnitelmat. Lisäksi laaditaan työpaikkaselvitykset yhdessä työsuojelun ja työterveyden kanssa ja päivitetään vaarojen arvioinnit. Talouden ja toiminnan raportoinnin kehittämistä jatketaan ja sopimushallintaa parannetaan kaupunkiyhteisellä työkalulla.

Taidemuseon arvion perusteella merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät liittyvät henkilöturvallisuuteen (henkilöstö/asiakkaat), omaisuuteen (taideomaisuus ja kiinteistöt), sopimus- ja rahoitusriskeihin (kansainväliset suuret näyttelyprojektit) sekä imago-, maine- ja yhteistyökumppaniriskeihin.

Työterveyskeskus

Työterveyskeskuksen riskienhallinta on arvioitu vuonna 2014, kun työterveyskeskus osallistui koko virastona kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun ja siten myös Suomen laatupalkintokilpailuun saaden excellence -maininnan. Tekemänsä itsearvioinnin perusteella työterveyskeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Tilikauden aikana on toteutunut seuraava merkittävä riski: Kelan korvauskäytännön muutos pienentää kaupungille myönnettävää työterveyshuollon korvausta ja vähentää siten työterveyskeskuksen tuloja.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parannusta vaativat edelleen sekä laatu- että tulostavoittaminen. Toimintaa ohjaavia mittareita samoin kuin vaikuttavuusmittareita on edelleen kehitettävä. Kestävän kehityksen periaatteet ja tavoitteet tulee huomioida jatkossa paremmin. Laatujärjestelmässä kuvattujen työtapojen noudattaminen vaatii edelleen johtamistekoa, jotta vaikuttavuus- ja tulostavoitteet saavutetaan.

Palveluiden saatavuuden, laadun ja kustannusten kannalta merkittävin riski on pätevien työterveyshuollon erikoislääkäreiden rekrytointi. Taloudellisista riskeistä epävarmuutta aiheuttavat Kelan korvauskäytäntöjen muutokset.

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI

Asuntotuotantotoimisto

Asuntotuotantotoimiston riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty osana viraston johtamis- ja ohjausjärjestelmää. Ohjausjärjestelmä on kuvattu asuntotuotantotoimiston toimintajärjestelmässä, mikä sisältää keskeiset prosessikuvaukset ja malliasiakirjat. Järjestelmä toimii samalla viraston keskeisenä riskienhallintavälineenä ja siinä esitetään vastuutahot ja toimenpiteet riskien torjumiseksi. Toimintajärjestelmä on käyty läpi riskienhallinnan näkökulmasta v. 2014.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella asuntotuotantotoimisto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Tilikauden aikana merkittävimmät yksittäiset rakentamista koskevat riskit olivat 324.000 suuruinen kustannus, joka jouduttiin suorittamaan yhden rakennuskohteen vesiputkiston korjaustöistä ja n. 86 000 euron kustannus rakennusvirheistä johtuen. Näihin riskeihin on varauduttu tulouttamalla vuosittain toimintakatteen ylitys asuntotuotantorahastoon ja riskit voitiin kattaa ko. rahastosta muiden virheriskien ohella. Myymättä olleiden asuntojen vastikemenot olivat talousarviota suuremmat, mutta myös ne pystyttiin kattamaan toiminnan tuotoilla.

Asuntotuotantotoimiston merkittävimpana potentiaalisena riskinä voidaan pitää tonttivarannon riittävyyttä AM-ohjelman mukaisen tuotannon käynnistämiseksi. Vuonna 2014 saavutettiin talousarvion mukaiset määrälliset toiminnalliset tavoitteet, mutta AM-ohjelman mukaiseen tavoitetasoon ei päästy. Tonttitilanne on kuitenkin parantunut aiemmasta.

Tuotannon määrään liittyvä toinen riskitekijä on urakoitsijaresurssien puute, mikä johtaa huonosti toimiviin urakkakilpailuihin ja korkeisiin rakentamiskustannuksiin. Vuonna 2014 uudisrakentamishankkeita koskevat urakkakilpailut toimivat heikosti.

Asuntokauppa jatkui erittäin heikkona vuonna 2014 ja toimistolla on valmista myymätöntä asuntokantaa. Myymättömät asunnot muodostavat riskin asuntotuotantotoimiston taloudellisten tavoitteiden saavuttamiselle. Myyntiriskien pienentämiseksi on käytetty oman myyntiorganisaation lisäksi yksityisiä kiinteistönvälittäjiä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto

Johtoryhmän tekemän itsearvioinnin perusteella kaupunkisuunnitteluvirasto katsoo, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on laatimassa keväällä 2015 vuoden 2016–2018 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotusten laatimisen yhteydessä riskienhallintasuunnitelman.

Kaupunkisuunnitteluviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat:

- toimintaympäristön muutoksia ei oteta huomioon ajoissa (kohtalainen riski)
- investointilama (sietämätön)
- kuntarakenneuudistus ja metropolihallinnon kehittäminen ajautuu umpikujaan ja lamaannuttaa suunnittelujärjestelmän (merkittävä)
- Östersundomin toteuttamiseen tähtäävä suunnittelu viivästyy ja metron toteuttamissuunnittelu ei käynnisty. (merkittävä)
- täydennysrakentamisen vaikeus (merkittävä)
- tietojärjestelmiä ei osata hyödyntää ja sopeuttaa prosesseihin ja näin niihin tehdyt investoinnit eivät tuota haluttuja hyötyjä (merkittävä)
- hallinnolliset selvitykset vievät suhteessa muihin tehtäviin liikaa aikaa (kohtalainen riski)

Kiinteistövirasto

Kiinteistöviraston riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu viimeksi vuonna 2014. Lisäksi sisäinen tarkastus suoritti viraston keskeisiä riskejä koskevan tilannekyselyn. Kiinteistövirasto on jatkanut osastojen sisäisten riskienohjeistusten kehittämistä.

Tilikauden aikana toteutuneet riskit liittyivät tilakeskuksen hallinnassa olevaan rakennuskantaan. Malmin sairaalan laajennukseen ja peruskorjaukseen liittyi paljon laatuvirheitä sekä lisä- ja muutostöitä. Päiväkodin käyttöönotto siirtyi 3 kk ja kyseiseltä ajalta jäi vuokratuloja saamatta. Vastaavasti Paviljonkipäiväkotia Myllyrattaan käyttöönotto siirtyi 3kk, mikä johti myös saamatta jääneisiin vuokratuloihin. Tilakeskuksen toimintaan liittyi myös kanteluita ja hallintoon liittyviä valituksia, jotka kasvattivat henkilöstön työkuormaa merkittävästi.

Kiinteistöviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat muun muassa seuraavat:

- investointimäärärahat eivät riitä rakennus- ja toimitilakannan käyttökuntoisena pitämiseen
- harmaa talous sekä uudis- ja korjausrakentamisen laadun heikkous
- tilanhankintaprosessin sujuvuuteen liittyvät riskit

- kaavoituksen määrä ja sisältö eivät vastaa asiakkaiden tarpeita
- määrärahojen rajallisuus
- IT-järjestelmien toimivuus ja tietojen oikeellisuus sekä tietojärjestelmien monimutkaistuminen ja hallittavuus
- henkilöresurssit suhteessa kasvaviin osaamisvaatimuksiin ja riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä sekä eläköitymisen vaikutukset osaamiseen ja toiminnan sujuvuuteen

Edellä mainittujen riskien hallitsemiseksi on määritelty useita toimenpiteitä.

Rakennusvalvontavirasto

Vuosina 2013/2014 toteutetun viraston olennaisimpien riskien arvioinnin tulokset ovat olleet merkittävästi esillä viraston strategiatyöryhmän työstäessä tulevien vuosien painopisteitä. Virastotasoisien tulokortin pohjalta kukin osasto laati omat, seuraavaa vuotta koskevat tulokorttinsa vuoden 2014 aikana. Vuonna 2014 esiin nousseisiin mahdollisiin riskitekijöihin on reagoitu johtoryhmätyöskentelyssä ja vuoden 2015 tulokorttien valmistelussa.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella rakennusvalvontavirasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä. Rekrytointiongelma etenkin teknisellä puolella on aiheuttanut joitain hakuaikeiden pidennyksiä.

Virasto pääsi tammikuussa 2014 valtion Sade-hankkeen alla kehitettyyn sähköiseen lupahakemukseen tähtäävään Lupapiste-projektiin pilottikunnaksi. Lupapisteen kautta toteutettavia sähköisiä lupahakemuksia aletaan testata käytännössä helmikuun 2015 alussa. Kyseisen hankkeen käytäntöön saattaminen on yhä vuonna 2015 viraston tärkein hanke. Siihen liittyvä voimavarojen ohjaaminen on ehkä tärkein yksittäinen riskitekijä viraston normaalissa toiminnassa vuonna 2015.

Viraston tärkeimmät riskit kartoitettiin syksyllä 2013/keväällä 2014. Merkittävimmiksi riskeiksi virastossa nähtiin jatkuva rekrytointiongelma, riippuvuus tietyistä henkilöistä ja osaamisen karkaaminen lähivuosina tulevien eläköitymisten myötä. Osaavan henkilöstön rekrytoiminen etenkin teknistä osaamista vaativiin tehtäviin on ollut välillä vaikeaa.

HAVAINTOJA TYTÄRYHTEISÖJEN SELONTEOISTA

Finlandia-talo Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Finlandia-talo esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Vuoden 2014 aikana on perehdytty Helsingin kaupungin antamiin uusiin ohjeisiin riskienhallinnassa ja vuoden 2015 aikana teemme riskikartoituksen tämän ohjeistuksen mukaan.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä. Finlandia-talo on reklamoinut Karamzininkadun puoleisen terassin vesieristyksen toteutuksesta ja siihen liittyvistä ongelmista HKR:lle.

Arvioinnissa ei ole todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativia riskienhallinnan epäkohtia tai puutteita. Sisäisessä valvonnassa ei ole löytynyt epäkohtia säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa, tavoitteiden toteutumisessa, varojen käytön valvonnassa, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyyydessä ja luotettavuudessa, riskienhallinnan järjestämisessä omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa tai sopimustoiminnassa.

Kehittämiskohteet seuraavalle vuodelle on varmistaa, että Finlandia-talon riskienhallinta on Helsingin kaupungin uusien riskienhallinnan ohjeiden mukainen.

Katsantovuonna 2014 toteutettiin ISO 9001:2008 laatuauditointi, jossa tarkasteltiin koko liiketoimintaketjua, painopisteenä oli yhtenäinen palveluketju. Vuoden 2014 sisäisten auditointien kohteena oli tuotannonsuunnittelu ja ylityöt.

Vuoden 2014 aikana on pystytty ennakoivalla työllä estämään riskikartoituksessa tunnistettujen riskien toteutuminen. Vuodelle 2015 on liiketoimintasuunnitelmassa identifioitu merkittävimmät riskit ja hallintatoimenpiteet. Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta on esitelty alla:

Vuoden 2014 riskejä kartoittaessa merkittävimmät ja todennäköisimmät riskit olivat vesivuodot, jotka voivat aiheuttaa toiminnan keskeytymisen ja kiristynyt kilpailu- ja markkinatilanne, joka voi johtaa myyntituottojen laskuun.

Vesivuotojen ennaltaehkäisyssä avainasiassa ovat kiinteistöhuollon rooli ja hyvä yhteistyö kiinteistön omistajan kanssa.

Myyntityössä on tehostettu entistä aktiivisempaan myyntiin ja uusasiakashankintaan. Markkina- ja kilpailutiedon seuranta on olennaisessa osassa riskin hallitsemisessa. Asiakkuuksien hoito-mallia on päivitetty ja markkinoinnissa hyödynnetään entistä enemmän Finlandia-talon osaamista ja tunnettua.

Helen Sähköverkko Oy

Kokonaisarviointina Helen Sähköverkko Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Strategian mukaan yhtiön riskitaso pidetään alhaisena. Yhtiön riskiasema on säilynyt suunnitteen ennallaan.

Kaupungin keväällä 2014 suorittaman sisäisen tarkastuksen mukaan yhtiön taloushallinnon prosessin sisäinen valvonta oli pääosin hyvällä tasolla. Tarkastuksen esittämät toimenpidesuositukset on toteutettu. Toimitusjohtaja arvioi riskienhallinnan tasoa myös kaupungin kehittämän kypsyysmallin avulla. Arvioinnissa yhtiön riskienhallinnan tilaksi muodostui noin 3/5, mitä voidaan pitää kohtuullisen hyvänä ja toiminnan parantamista riittävästi edelleen ohjaavana.

Järjestelmätasoisien tiedon käsittelyssä on tunnistettu riskejä ja niiden hallintaa parannetaan käynnissä olevalla dokumentinhallintaprojektilla. Kirjanpito- ja talousraportointijärjestelmät vaihdettiin 2014 aikana, aiheuttaen muutoksia talousprosessien ja sisäisen valvonnan suorittamiseen. Järjestelmämuutoksen seurauksena raportointiprosessia tarkennetaan tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Omaisuuksienhallinnan elinkaarenaikaisten riskien tunnistamis- ja seurantamenettelyihin liittyen aloitetaan kehitysprojekti keväällä 2015. Keväällä 2015 aloitetaan riskienhallinnan prosessin mukainen laajempi riskianalyysi, jossa käydään läpi tiedostetut riskit sekä niiden hallintatoimenpiteet, lisäksi arvioidaan myös mahdollisia uusia riskejä.

Merkittävimmät liiketoiminnalliset riskit kohdentuvat verkkotoiminnan sääntelyyn ja kantaverkon kehittymiseen Helsingissä. Merkittävimmät operatiiviset riskit kohdentuvat järjestelmätasoiseen tiedon menetykseen ja laajan sähkönjakelun häiriön mahdollisuuteen.

Helsingin Asumisoikeus Oy

Yhtiön toiminnassa on hyödynnetty hallituksen vuonna 2011 vahvistamaa, työvaliokunnassa laadittua yksityiskohtaista riskienhallintasuunnitelmaa. Tehdyn arvioinnin perusteella yhtiöllä on sekä vähäisiä, että merkittäviä riskejä, mutta ne eivät pääsääntöisesti ole kovin todennäköisiä.

Arvioinnissa esille tullut merkittävin riski ja epävarmuustekijä on ennakoimaton vastikenousu. Hoitotalouden osalta merkittävimmät riskit ovat energiakustannusten kehitys. Taloudellisesti merkittävimmän energiakustannuksen eli lämmityksen hinnankorotukseen vaikuttaa mm. energiaverotuksen kiristyminen.

Työvaliokunnassa valmistellaan vuoden 2015 aikana hallituksen käsiteltäväksi riskienhallintasuunnitelma.

Helsingin Bussiliikenne Oy

Helsingin Bussiliikenne Oy teki keväällä 2014 riskikartoituksen, johon osallistui yhtiön johtoryhmän jäsenet. Riskilistalle kirjattiin yhteensä 58 riskiä, joista avainriskeiksi valittiin 15 suurinta, joille kirjattiin nykytila, riskilaji ja hallintakeinot. Taloushallinnon osa-alueelta on laadittu erillinen sisäisen valvonnan ohjeistus ja valvontaprosessit.

Tilikauden 2014 aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Kevään 2015 aikana on tarkoitus päivittää kaupungin ohjeistuksen mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaukset.

Kevään 2014 riskikartoituksen yhteydessä arvioitiin riskienhallinnan nykytilaksi tyydyttävä. Yhtiön johto seuraa riskienhallinnan toimenpiteiden toteutusta kaksi kertaa vuodessa.

Yhtiön johto on arvioinut helmikuussa 2015 yhtiön riskikartan nykytilanteen. Merkittävimmiksi riskeiksi arvioitiin:

EU-komission päätös tutkinnan aloittamisesta valtiontukiasiassa

Komissio teki tammikuussa 2015 päätöksen virallisen tutkintaprosessin aloittamisesta. Alustavan arvion mukaan prosessi kestää 1-2 vuotta. Komissio epäilee, että Helsingin kaupunki on tukenut yhtiön toimintaa EU-säädösten vastaisesti. Mikäli komissio päättää, että tuki on EU säädösten vastainen, tulee yhtiön todennäköisesti maksaa tuki takaisin kaupungille. Yhtiön rahoitustilanteen takia tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Tässä tilanteessa yhtiön omistajan tulee päättää yhtiön myynnistä tai toiminnan alasajosta.

Kannattavuuden kehitys ja rahoituksen riittävyys

Yhtiön tulos on ollut tappiollinen HelBin perustamisesta lähtien vuodesta 2005. Tappiollinen toiminta johtaa omien pääomien vähenemiseen ja kassavarojen loppumiseen. Helmikuussa 2015 laaditun ennusteen mukaan yhtiön kassavarat ehtyvät vuoden 2016 aikana.

Kaluston käytettävyys HSL:n kilpailuissa

HSL:n kilpailutusehtojen painotus johtaa siihen, että vuosina 2007 – 2013 hankittu EEV-kalusto ei ole kilpailukykyinen vaihtoehto uuteen Euro6-kalustoon verrattuna. Riskinä on, että EEV-kalustoa ei voida menestyksekkäästi tarjota tulevaisissa kilpailuissa. Tämä johtaisi merkittäviin kaluston tasearvon alaskirjauksiin ja yhtiön pääomien riittämättömyyteen. Tämä ongelma koskee kaikkia HSL:n alueella toimivia bussioperaattoreita.

Avainhenkilöriski

Komission päätös tutkinnan aloittamisesta sekä useat yt-neuvottelut voivat johtaa henkilöstön epävarmuuteen yhtiön tulevaisuudesta. Tämä voi johtaa avainhenkilöiden hakeutumiseen uusiin tehtäviin yhtiön ulkopuolelle.

Kyseisille riskeille on kirjattu useita keinoja, joilla pyritään vaikuttamaan riskien toteutumiseen ja vaikutuksiin.

Helsingin kaupungin asunnot Oy

Tekemänsä itsearviointin sekä raportointikaudella suoritettun sisäisen tarkastuksen perusteella Helsingin kaupungin asunnot Oy toteaa, että yhtiön riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilassa on korjattavaa.

Vuonna 2014 toteutui yksi merkittävä väärinkäytösriski.

Sisäisen tarkastuksen raportti sisälsi kymmenen havaintoa toimenpidesuosituksineen. Havainnoissa todettiin parantamis- ja kehittämistarvetta seuraavissa asioissa:

- sisäinen ja ulkoinen raportointi
- pankkitilien käyttövaltuudet ja maksuliikenne
- sisäisen valvonnan ja kontrollien tehostaminen sekä taloushallinnon ohjeistuksen kehittäminen.

Näiden asioiden korjaamiseksi on sovittu toimenpiteet, jotka on aikataulutettu toteutettaviksi pääosin vuoden 2015 aikana.

Helsingin kaupungin asunnot Oy:n arvioin mukaan merkittävimpiä riskejä ovat rakentamistoimintaan (uudistuotanto ja peruskorjaukset) ja lainanhoitokuluihin liittyvät riskit.

Rakentamistoiminnassa suurimpina riskeinä nähdään rakentamisen laatuun, korjaustasoon, oikea-aikaisuuteen ja kustannustasoon liittyvät tekijät. Helsingin kaupungin asunnot Oy seuraa kiinteistö-kantansa teknistä arvoa, sekä laatii omistamistaan kiinteistöistä kaupunginlaajuisen korjaussuunnitelman. Vuonna 2014 on saatu valmiiksi uudistuotannon ja peruskorjausten suunnitteluohjeiden päivittäminen.

Lainanhoitokuluihin liittyvänä riskinä nähdään korkotason mahdollinen nousu. Vuoden 2015 aikana on tarkoitus tehdä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n lainoista laina-analyysi.

Helsingin Markkinointi Oy

Tekemänsä itsearviointin perusteella Helsingin Markkinointi Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Järjestelmällinen riskien kartoitus puuttuu, mutta riskejä arvioidaan joka kerta sopimusten allekirjoituksen yhteydessä ja toiminnan suunnittelussa. Sisäinen valvonta toimii käytössä olevien järjestelmien avulla, ja kirjallisia ohjeistuksia on tehty tuotettu vuoden mittaan monista asioista. Kattava toimintasääntöohjeistus on vielä työn alla.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat:

- ohjeiden ja toimintatapojen dokumentointi keskeneräinen
- palkanlaskennan prosessi tilitoimiston kanssa
- arkistointisuunnitelma puuttuu

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on kuluneen tilikauden aikana tehty parannuksia resurssit huomioon ottaen.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana muun muassa henkilöstöhallinnon, talousraportoinnin, kirjanpidon, vakuutusten ja sopimusten hallinnan osalta.

Vuoden 2015 aikana dokumentoidaan yhtiön toimintasääntö, luodaan ja dokumentoidaan yhtiön arkistointisuunnitelma, koulutetaan henkilöstöä kassajärjestelmän käytössä ja raportoinnissa sekä kehitetään työvuorosuunnittelujärjestelmän ja HR-järjestelmän integrointia palkanlaskentaan.

Helsingin kaupunki omistaa yhtiön kokonaan ja ostaa valtaosan yhtiön palveluista. Yhtiö toteuttaa kaupungin markkinointitoimenpiteitä ja hankkii niihin kumppaneita, johon yhtiön olemassaolo ja toimintamalli perustuvat. Yhtiön toiminta on riippuvainen kaupungin strategisista linjauksista, rahoitusmahdollisuuksista ja yhteistyö- ja palvelusopimuksien jatkumisesta.

Jos edellä mainittuihin yhtiön vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleviin asioihin tulee muutoksia, yhtiön toimintamallia saatetaan joutua muuttamaan. Toimintamallin muutos voi sisältää taloudellisia ja toiminnallisia riskejä.

Helsingin Seniorisäätiö

Riskienhallinnan tila perustehtävään, talouteen ja tietoturvaan sekä toimintaan liittyen on hyvällä tasolla. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei havaittu poikkeamia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty 2014 aikana laatimalla laaja ja kattava omavalvontasuunnitelma sekä tietoturvaluussuunnitelma.

Merkittävimpinä riskeinä on tunnistettu seuraavia:

Strateginen riski

Seniorisäätiön käytössä olevista vanhainkotirakennuksista on ainoastaan Mariankodin peruskorjausta aloitettu suunnitella. Antinkodissa suunnitellaan Aluehallintoviraston vaatimia muutoksia palveluasumiseen siirryttäessä. Kannelkodin ja Pakilakodin peruskorjauksia ei ole missään suunnitelmissa.

Säätiön hallituksen tulee kaikessa toiminnassaan edistää säätiön tarkoitusta säännöissä mainituilla toteuttamistavoilla. Säätiön hallituksen tulee myös turvata Säätiön tulevaisuus. Säätiön edellytykset turvata tulevaisuutensa ovat merkittävästi vähentyneet jos rakennusten huono kunto estää toiminnan jatkumisen.

Operatiiviset riskit

Turvatekniikan vanhainaikaisuus aiheuttaa asukkaille turvallisuusriskin kaikissa Säätiön yksiköissä. Aukkaat alkavat olla muistisairaita, mutta kävelykykyisiä, mikä vaatii kulunvalvontaa ja turvatekniikkaa yhä enemmän.

Koulutetun, osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saaminen jatkossa on yhä suurempaa haasteena vanhustenhuollossa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla, jossa kalliit asumiskustannukset.

Taloudelliset riskit

Jos palvelurakenneuudistuksen mukaisesti Säätiön asukaspaikat vähenevät ja yksiköitä ei saneerata, ei pystytä volyymiä pitämään samansuuruisena, vaan toiminta pienenee oleellisesti. Tuolloin hävitään kustannustehokkuudessa.

Helsingin teatterisäätiö

Arvioinnin perusteella Kaupunginteatterin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa voidaan pitää vuoden 2014 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä tyydyttävänä. Merkittävimmät riskit liittyvät teatterin lipputulosten korkeaan osuuteen ja siihen liittyviin epävarmuustekijöihin.

Merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat teatteritoiminnan perusluonteen mukaisesti itse esitystoimintaan liittyvät epävarmuustekijät, alan henkilöstövaltaisuus, produktioiden taiteellisten ja taloudellisten tulosten onnistuminen ja ensi-iltojen saama vastaanotto, mikä merkittävästi vaikuttaa teatterin katsojatarjoitteen saavuttamiseen ja oman tulohankinnan onnistumiseen.

Taloudellinen taantuma vähensi myös teattereiden lipunmyyntiä. Tilivuonna korostui vahvan taseen merkitys teatterin taloudellisten vaihteluiden tasaamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi. Tavoitteena onkin saada omaa pääomaa lähivuosina vahvistettua taloudellisten riskien välttämiseksi.

Vuonna 2015 teatteri siirtyy peruskorjauksen aikaan ja ottaa käyttöönsä Peacock- teatterin ja Pengerkadun näyttämön nykyisten Studio Pasilan, Lilla Teaternin ja Arena- näyttämön lisäksi. Esitystoiminta jatkuu Eläintarhantien rakennuksessa huhtikuulle 2015 saakka.

Helsingin Toimitilat Koy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilat esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä, mutta kehitettävääkin on. Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet:

- sisäisen tarkastuksen vuoden 2013 tarkastusohjelmaan sisältyneen tarkastuksen raportoinnissa suositellut kehittämistoimenpiteet kiinteistöjen kuntotutkimusten ja niihin perustuvan elinkaari-/PTS-suunnittelun jatkaminen tarkoituksenmukaisessa laajuudessa
- kiinteistöhuollon kehittämistoimenpiteiden jatkaminen
- vakuutusmeklaripalvelujen hankinta

Edellä mainittuja kehittämiskohteita koskevat toimenpiteet etenivät vuoden aikana pääpiirtein niitä koskeneiden toimintasuunnitelmien mukaisesti.

Merkittävimpiä riskejä ovat rahoituksen hankintaan liittyvät riskit (kiinnitysvakuuksien riittävyys), rahoituksen hintaan liittyvät riskit (rahoitusmarkkinariskit), uudis- ja korjausrakentamiseen liittyvät riskit (laatu- ja kustannushallintariskit), kiinteistöjen käyttöolosuhderiskit (käyttöolosuhdeturvallisuuteen ja terveellisyysvaikuttavien tekijöiden hallinnan riskit) ja vahinkoriskit (erityisesti tulipalot ja vesivahingot). Merkittäviä strategisia riskejä ei ole näköpiirissä.

Helsinki Abroad Ltd Oy

Arvioinnin perusteella yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä. Esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat:

- Toimintaympäristöstä aiheutuvat riskitekijät, johon yrityksellä ja sen johdolla vähäinen tai olematon vaikutusmahdollisuus. Kansainvälinen rahoituskriisi ja sen vaikutukset Venäjälle ovat yhtiön toiminnan kannalta riski.
- Henkilöstöön kohdistuvat tai henkilöstöstä aiheutuvat riskit yrityksen toiminnalle. Avainosaaminen on usein yhden ihmisen varassa, vastuualueet kasautuvat ja varamiesjärjestelmät puuttuvat. Toimivallanjako yhtiön työntekijöiden ja muiden yhtiön sidosryhmien välillä on osittain epäselvä, koska monet projektit toteutetaan sidosryhmien ohjauksessa.
- Oikeudellinen riski on sopimusten toteutumatta jäämisestä, pätemättömyydestä, mitättömyydestä, moitteenvaraisuudesta tai dokumentoinnin puutteesta aiheutuva riski. Oikeudellisten riskien hallinnan kulmakivet ovat sekä kotimaan että Venäjän lainsäädännön tuntemuksessa, sopimusten hallinnassa sekä mahdollisuuksien mukaan kaupungin omien mallisopimusten ja standardien käytössä.

Helsinki Region Marketing Oy

Yhtiön hallitus arvioi yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan olevan toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävällä tasolla.

Yhteisön sisäinen valvonta ja riskienhallinta on pysynyt ennallaan vuoden 2013 aikana. Raporttien luotettavuus ja kirjanpidon taso on hyvä, jonka vuoksi hallitus ja toimitusjohtaja saavat täsmällistä ja luotettavaa tietoa yhtiön taloudellisesta tilasta. Hyväksytyjä toimiohjeita ja hankintavaltuuksia on noudatettu yhtiön toiminnassa.

Itsearviointissa esille tulleita merkittävimpiä ulkoisia riskejä ovat Venäjän taloudellisen tilanteen huononeminen, ruplan kurssin heikkeneminen suhteessa euroon ja siitä seuraavat vuokralaisten maksuvaikeudet sekä vuokrausasteen lasku. Helsinki Region Marketing Oy on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta normaalin hallitustyöskentelyn yhteydessä.

Helsinki Stadion Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Helsinki Stadion Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet:

- Toteutettaessa hankkeita yhtiön vuokralaisen kanssa tulee kiinnittää huomiota siihen, että tilaajina ei käytetä useita tahoja, sillä riskinä on juridisten sopimussuhteiden hämärtyminen.
- Varmistetaan tiedonkulku hankkeissa, joissa on useampi osapuoli.
- Parannetaan tiedonkulkua yhtiön ja vuokralaisen välillä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana pyritty kehittämään lisäämällä tiedonkulkua. Vuoden 2015 aikana kehitetään riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa kaupungin mahdollisesti antamien ohjeiden perusteella.

Merkittävin riski/epävarmuustekijä liittyy yhtiön rahoitusrakenteeseen ja yhtiön omistaman kiinteistön kunnossapidon tarpeisiin. Yhtiötä perustettaessa ja toiminnan alkuvuosina ei ole välttämättä pystytty huomioimaan kiinteistön kunnostustarpeiden laajuutta ja tarvetta pysyä kehityksen mukana. Kuntokartoituksen yhteydessä ja sen jälkeen on ilmennyt, että yhtiö ei välttämättä kykene suorittamaan suurimpia peruskorjauksia ilman ulkopuolista rahoitusta.

Helsinki-viikon säätiö

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Helsinki-viikon säätiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta arvioidaan vuosittain kuluneen toimintavuoden arvioinnin yhteydessä vuoden lopussa. Toimintaa valvotaan kuukausitasolla budjetti- ja sopimuskatsauksilla (erityisesti taloudelliset ja juridiset sitoumukset sekä tekijänoikeudet).

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuonna 2014 budjetointityökalujen osalta. Vuoden 2015 aikana kehitetään taloushallinnon prosesseja, erityisesti perehtymällä sähköisen laskujen kierroksen ja hyväksynnän järjestämistapoihin.

Helsinki-viikon säätiön merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat festivaalitoimintaan liittyvä pääsylipputulosten toteutumisen epävarmuus. Riskiä hallitaan toteuttamalla yleisöä kiinnostavaa ohjelmistoa sekä maltillisella lipunhinnoittelulla ja huolellisella projektibudjetoinnilla.

Kaapelitalo Koy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Kiinteistö OY Kaapelitalo esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Kiinteistö Oy Kaapelitalon riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty vakiintuneiden hallinnon prosessien kautta. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana kehittämällä perusparannusprojektin suunnittelun menetelmää, sekä aloitettu kassavirtalaskennan kehittäminen. Uusien hankkeiden arviointi on pyritty tekemään huolellisesti riskien vähentämiseksi.

Vuoden 2015 aikana kehitetään selkeämpää projektiseurantaa ja parempaa kassavirtalaskennan menetelmää. Erillisissä hankkeissa täsmennetään riskien arviointia.

Merkittävimpiä strategis-taloudellisia riskejä ovat kiinteistötoimialalla yleisesti asiakkaiden taloudellisen tilanteen riskit. Yksityisten pitkäaikaisten vuokralaisten osalla on nähty maksuviiveiden yleistyvän jonkin verran, mutta vuokrausaste on toistaiseksi säilynyt täydessä sadassa prosentissa. Julkiseen rahoitukseen nojaavien asiakkaiden osalta maksuvaikeudet ovat olleet vakavampia. Julkisia avustuksia on leikattu, eikä esim. henkilötyövuosiin sidottuihin valtionavustuksiin nojaavat kulttuuritoimijat voi sopeuttaakaan suurimpia menoeriään tuloja samalla menettämättä. Riskiä voidaan jonkin verran rajoittaa vuokrasopimusjärjestelyillä, tiloja voidaan jossain määrin räätälöidä muuttuvien taloudellisten reunaehtoien mukaan.

Kaisaniemen Metrohalli Koy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativana riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteena riskienhallinnan järjestäminen.

Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli on arvioinut, että merkittävimmät riskit ovat otetun metroaseman ikääntymisestä johtuvat, energia- ja kuntoarvioraportissa esitetyt korjaustarpeet.

Lasipalatsin Mediakeskus Oy

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu tavoitteiden ja toimivuuden suunnittelussa sekä tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa 9.5.2013. Arvioinnin perusteella Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n arvion merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat henkilöstöriskit sekä yleinen taloudellinen tilanne, joka heijastuu vuokra- ja laskusaataviin. Henkilöstöriski muodostuu yrityksen avainhenkilöiden erityisosaamisesta.

Vuokra- ja laskusaatavien seurantaa on parannettu edelleen. Riskiä on pienennetty keräämällä erityisosa-alueiden dokumentaatiota palvelimelle koko henkilöstön käyttöön. Lisäksi viikoittaisissa kokouksissa välitetään informaatiota osa-alueiden toiminnoista.

MetropoliLab Oy

Tekemänsä itsearviointin perusteella MetropoliLab Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Henkilöriskit on todettu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteeksi. Näiden korjaamiseksi kehitetään edelleen varahenkilöstöjärjestelmää käyttäen tuntityöntekijöitä ja määräaikaista, joiden avulla ruuhkahuippuja ja lomajaksoja helpotetaan. Riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana toteuttamalla avainhenkilöiden rekrytointi riskienhallinnan edellyttämällä tavalla. Vuonna 2015 otetaan käyttöön sähköinen henkilöstöhallintajärjestelmä, joka sisältää mm. henkilöstön osaamiskartoituksen.

Merkittävimpiä riskejä ovat tuote- ja palveluriskit, joita voi aiheutua virheellisistä toimintatavoista ja niiden vaikutuksista analyysituloksiin ja siten asiakkaan johtopäätöksiin ja toimenpiteisiin.

Tärkein riskin hallintamenettely on prosessin alkupään eli näytteiden vastaanoton ja siinä tehtyjen tuotteeseen ja palveluun liittyvien ratkaisujen kriittisyyden ymmärrys ja asiakkuustiedon hallinta. Vuonna 2015 otetaan käyttöön sähköinen asiakkuudenhallintajärjestelmä.

Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy

Sisäinen valvonta toteutuu osana päivittäisiä tehtäviä ja toimintaprosesseja. Yhteisön sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty säännöllisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu myös konsernihallinnolle toimitetuissa osavuosi- ja vuosikatsauksissa.

Merkittävimmät ympäristöä kuormittavat tekijät yhtiöiden toiminnassa liittyvät pääasiassa energiankulutukseen. Kulutuslukemat ovat pääsääntöisesti opetusministeriön näille laitoksille antamien ohjearvojen tasolla.

Suurimmat riskit ympäristölle muodostavat vedenkäsittelykemikaalit, joista haitallisimpia ovat natriumhypokloriitti ja suolahappo varsinkin päästessään tekemisiin toistensa kanssa. Tämän välttämiseksi aineita sisältävät astiat on sijoitettu erillisiin, viranomais määräysten mukaisesti valuma-altaisiin mahdollisten astiarikkojen varalta.

Henkilöstöön kohdistuvat merkittävimmät riskitekijät kohdistuvat työtapaturmiin sekä työolosuhteista aiheutuviin mahdollisiin työkyvyn alenemiin. Sairaus- ja tapaturmapoissaoloja sekä tapaturmien määrää ja laatua seurataan vuosittain. Hallikohtaiset työturvallisuusriskien arvioinnit on sisällytetty turvallisuusasiakirjoihin. Halleissa järjestetään vuosittain turvallisuusharjoitukset. Henkilöturvallisuuteen liittyvään koulutukseen ja tiedotukseen on erityisesti panostettu.

Niemikotisaatiö

Tekemänsä itsearviointin perusteella Niemikotisaatiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä. Parantamista ja kehittämistä vaativat muun muassa kannustinjärjestelmä, toimintatapa mahdollisessa syytteen asettami-

sessä tai muussa oikeusseuraamustilanteessa, palautteen kerääminen ja hyödyntäminen sekä toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen. Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on laadittu alustava toimenpidesuunnitelma.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana mm. kehittämällä poikkeustilanteiden tiedotusmenettelyjä ja kartoittamalla toiminnan vaikuttavuuteen vaikuttavia tekijöitä säätiön eri toimintaloikoilla. Vuoden 2015 aikana kehitetään toiminnan vaikuttavuutta kuvaavia mittareita toimintaloikoittain. Tähän liittyen tutustutaan myös Mentai RAI -arviointimenetelmään.

Niemikotisäätiön varsinaisen toiminnan ja jälleenvuokraustoiminnan rahoituksen kanalta merkittävin rahoitusriski kytkeytyy Helsingin kaupungin taloudelliseen tilanteeseen. Muutokset kaupungin taloudellisessa tilanteessa vaikuttavat ostopalveluiden kautta säätiön toimintaan. Rahoitusriskeihin varaudutaan jatkuvalla ja aktiivisella talouden seurannalla, kustannusten karsinnalla ja toiminnan priorisoinnilla. Lähitulevaisuudessa merkittävin rahoitusriski aiheutuu tulevien Sote -ratkaisujen vaikutuksista säätiön toimintaan.

Operatiivisista riskeistä suurimmat riskit liittyvät asiakaskunnan muutokseen ja toimintaan soveltuvien toimitilojen hankkiminen.

Strategiset riskit kohdistuvat erityisesti Niemikotisäätiön kehittämistoimintaan, joka nyt asiakaskunnan voimakkaasti muuttuessa on erityisen tärkeää. Merkittävä haaste on kompensoivan rahoituksen löytäminen aiemman kehittämistoiminnan mahdollistaneen RAY-rahoituksen tilalle.

Oulunkylän sairaskotisäätiö

Tekemänsä itsearviointin perusteella Oulunkylän sairaskotisäätiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä erityisesti seuraavilla alueilla: toiminnan organisointi, tavoitteiden asettaminen, toiminnan eettisyys, riskien tunnistaminen, valvontamenettelyt, raportointi ja tiedonvälitys.

Keskeiset toimintaprosessit on kuvattu hyvin säätiön laatujärjestelmässä. Palautejärjestelmä potilaille sekä henkilökunnalle on käytössä, ja palautteet käsiteltiin toimintavuonna säännöllisesti. Toimintavuoden 2014 aikana päivitettiin:

- potilasturvallisuussuunnitelma,
- lääkehoitosuunnitelma,
- tietoturvasuunnitelma ja -politiikka ja tietoturvan yleisohje sekä
- ohje potilastietojen käsittelystä ja yksityisyydestä.

Merkittävä tapahtuma toimintavuonna oli myös uuden potilastietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto, joka sujui suunnitelman mukaisesti. Uusi potilastietojärjestelmä varmistaa tiedonkulkua ja mahdollistaa kirjaamisen kehittämisen, ja näin ollen parantaa potilasturvallisuutta. Järjestelmällä on merkittävä rooli kuntoutussairaalan toiminnanohjauksessa.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Oulunkylän sairaskotisäätiö on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Operatiiviset riskit eivät ole merkittäviä ja niihin on varauduttu hyvin. Merkittävimpiä riskejä ovatkin strategiset ja taloudelliset riskit.

Säätiön sidosyksikkö- eli in house -asema suhteessa Helsingin kaupunkiin on helpottanut palvelurakenneuudistusta. Tällä hetkellä jo yli puolet säätiön tuloista tulee Helsingin kaupungilta, ja myös HUS:n tilaukset ovat olleet merkittävä lisä. Kannattavuuteen voi kuitenkin sisältyä riskejä lähivuosina.

Suurin jo lähitulevaisuuden riski liittyy ulkoisen toimintaympäristön muutokseen: tilaaja-tuottaja -malli ja vastuut muuttuvat valmisteilla olevan sosiaali- ja terveystalouden järjestämislain uudistuksen yh-

teydessä. Samaan aikaan kuntoutussairaalaan vapautuu paikkoja lisää sotiemme veteraanien palveluiden vähetessä.

Oy Gardenia-Helsinki Ab

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Gardenia-Helsinki Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on melko hyvällä tasolla, mutta yhtiön tulevaisuuden näkymiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä toimintariskejä. Merkittävimpiä riskejä ovat taloudelliset ja strategiset riskit. Vuokrankorotukset ovat vaikuttaneet taloudelliseen tilanteeseen heikentävästi. Taloudellisen tuloksen parantamisessa ei onnistuttu. Liikevaihtoa saatiin kasvatettua melkein kaikilla osa-alueilla, mutta tilavuokrauksen pienentyminen söi muiden tuottojen kasvun. Kustannukset pieneivät vuokria lukuun ottamatta.

Pakkalantie 30 Koy

Viranomaisvalvontaan ja yhtiön ulkoisten ja kaupungin sisäisten tarkastajien antamien raporttien perusteella Kiinteistö Oy Ab Pakkalantie 30:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan voidaan arvioida olevan riittävällä tasolla. Yhtiö on kiinnittänyt huomiota em. tarkastusorganisaatioiden parantamishdotoiksi. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Yhtiön oman arvioinnin mukaan yhtiön merkittävin asia riskienhallinnan näkökulmasta on kiinteistön kunto. Kiinteistö on tullut teknis-taloudellisen käyttöikänsä päähän ja riskinä on, että kiinteistöyhtiö ei pysty vastaamaan asiakkaansa tarpeisiin. Vuonna 2014 yhtiö on keskittynyt vain välttämättömiin ylläpitokorjauksiin. Koska Helsingin kaupungin ruokapalvelustrategian selvittäminen on kesken ja niihin liittyvät päätökset vielä puuttuvat, arvioi yhtiö uudelleen riskienhallinnan kehityskohteet ja suunnattavien toimenpiteiden laadun sekä laajuuden vuoden 2015 jälkipuoliskolla, jolloin selvitystöiden tulokset lienevät valmiit.

PosiVire Oy

Vuoden aikana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuutta arvoitiin osana toimintajärjestelmää johdonkatselmuksessa 1/ 2014 sekä Inspecta Oy toteuttamassa ulkoisessa auditoinnissa 5/2014.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella yritys esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Vuoden 2014 aikana toteutetuissa arvioinneissa valittiin työturvallisuus riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteeksi. Kehittäminen jatkuu vuodelle 2015 selvittämällä toimitilan ilmastoinnin ja sähköasennusten sekä työkohteiden välillä liikkumisen turvallisuus.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana lisäämällä työturvallisuutta toimistotilojen uudelleen järjestelyillä mm. varmistuen työpisteiltä vapaa poistuminen, varmistamalla haastaviin työtehtäviin työpari sekä haastatellessa uusia työntekijöitä tiloihin toinen työntekijä.

PosiViren merkittävimmät riskit liittyvät tilauskannan ja toimintaympäristön muutoksiin. PosiViren toimintaan vaikuttavat omistajien tekemät vuosittaiset tilaukset ja niiden määrä. Omistajien tekemät linjaukset palveluja tilaaville yksiköille ja riittävälle tilauskannalle ovat tärkeitä. Riskinä nähdään uudistuva lainsäädäntö, joka saattaa heijastua yrityksen saamiin tukiin.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Merkittävien riskien hallinnassa on edelleen parannettavaa. Toisaalta minkään riskin osalta ei arvioitu riskin olevan ”ei lainkaan hallinnassa”. Pienessä organisaatiossa riskienhallintaa tehdään muiden tehtävien ohella ja kehittämisessä olennaista on saada riskienhallinnallista ajattelutapaa yhdistettyä kaikkiin työtehtäviin koko organisaatiossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen onnistui kohtuullisesti, mutta yhtiön rahoitustilanne säilyy edelleen melko haasteellisena. Yhtiö joutui rahoituksen varmistamiseksi pyytämään vuodelle 2015 konsernin myöntämän määräaikaisen tililimiitin jatkamista, tosin aikaisempaa pienempänä.

Yhtiön taloudellinen tilanne ei mahdollistanut yhtiön palkkaohjelman jatkamista lainkaan. Osin tästä johtuen avainhenkilörekrytointien toteutus on jatkunut erittäin haasteellisena.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana jatkamalla mittavaa esimiesvalmennusta ja laajentamalla valmennus tiiminvetäjiin. Henkilöstön osaamiseen ja asenteisiin liittyviä riskejä vähennettiin myös työvalmennuksellista esimiesotetta edelleen kehittämällä EU -rahoitteisten projektien päätyttyä.

Vuoden 2014 aikana jatkettiin työhyvinvointiohjelman kehittämistä ja soveltamista työuupumuksen ehkäisemiseksi. Vuoden 2014 aikana kehitettiin edelleen rekrytointiprosesseja sekä työsuhteiden ja osaamisen hallintaa.

Yhtiön taloutta vahvistetaan kehittämällä edelleen pientavaroiden lajittelu- ja hinnoitteluprosesseja, kehittämällä toimipisteverkostoa ja lisäämällä sähköisiä palveluja avaamalla verkkokauppa pääasiassa kuluttaja-asiakkaille. Prosesseja kuvataan ja kehitetään edelleen.

Kokonaisriskin perusteella järjestetty riskitaulukko on päivitetty 27.1.2015. Arvioinnin perusteella kokonaisriskiltään yrityksen suurimmat riskit olivat arviointihetkellä:

- henkilöstön osaamiseen ja asenteeseen liittyvät riskit sekä avainhenkilöriskit
- rahoitukseen liittyvät riskit
- henkilöiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit
- uuden toimipisteen perustamiseen liittyvät riskit/uuteen toimipisteeseen muuttamiseen liittyvät riskit
- hankintaan liittyvät riskit ja ongelmat
- toimintaympäristöön liittyvät epävarmuustekijät
- maine- ja vastuuriskit

Riskitaulukkoon on kirjattu vuodelle 2015 useita kehittämistoimenpiteitä.

Seure Henkilöstöpalvelut Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Seure Henkilöstöpalvelut Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kannalta ei yhtiössä ole merkittäviä epäkohtia. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Parantamista ja kehittämistä kuluvalle kaudella tarvitaan organisaatiouudistuksen mukaisten toimintojen, tavoitteiden sekä ohjeiden noudattamisen osalta. Toimivaltuuksien määrittelytyö jatkuu vielä.

Vuoden 2014 aikana kehittämistyö on ollut vähäistä, koska suuret muutokset ovat vielä kesken. Organisaatio on osittain uusittu ja uusi toiminnanohjausjärjestelmä tulee käyttöön vuoden 2015 kesäkuussa. Vuoden 2015 aikana riskienhallinta ja sisäinen valvonta tulee erityistarkasteluun em. muutos-

ten vuoksi. Erityistä huomiota kiinnitetään toimintoprosesseihin, tehtäväkuviin ja toimivaltuuksiin. Myös toiminnan kannalta keskeisimmät toimintaohjeet päivitetään prosessikuvausten ja järjestelmä-uudistuksen yhteydessä. Yhtiössä panostetaan resursseja myös tähän työhön.

Seure Henkilöstöpalvelut Oy on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Liiketoiminnan strategiset riskit ovat tietojärjestelmät, työnantajamaine ja onnistuminen asiakkuuksien johtamisessa. Yhtiön tuleva strategia nojaa pitkälti siihen, että nykyinen pirstaleinen ja vanhanaikainen toiminnanohjausjärjestelmä saadaan vaihdetuksi oleellisesti tehostamaan vuokrausprosessia ja järjestelmän käyttöönotto tapahtuu suunnitelmien mukaisesti.

Lisäksi yhtiö on tunnistanut taloudellisia riskejä sekä tietojärjestelmiin liittyviä operatiivisia riskejä.

Stadion-säätiö

Stadion-säätiön merkittävimmät riskit liittyvät Olympiastadionin perusparantamis- ja uudistamishankkeeseen. Hankkeen riskit käydään läpi jokaisessa hallituksen, rakentamistoimikunnan ja hankkeen ohjausryhmän kokouksessa ja ne on kirjattu HKR-Rakennuttajan tilanneraportteihin.

Hankesuunnitelma ja rahoitus on määrä käsitellä Helsingin kaupunginvaltuustossa alkuvuodesta 2015. Stadion-säätiö vastaa uudistetun Olympiastadionin varustamisesta. Perusparannus- ja uudistamishanke jatkuu vuonna 2015 toteutussuunnittelulla ja rakennustöiden kilpailuttamisella. Varsinaiset rakennustyöt käynnistyvät alkuvuodesta 2016 ja uudistettu Olympiastadion avataan vuonna 2019.

Suomenlinnan Liikenne O.Y. – Sveaborgs Trafik A.B.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella yhtiö esittää, että sen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella, että toimenpiteisiin kattavan riskienhallintajärjestelmän luomiseksi tulee ryhtyä. Järjestelmän luominen on aloitettu ja pyritään saamaan päätöksen vuoden 2015 aikana.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2014 aikana mm. osallistumalla kaupunkikonsernin riskienhallintapäivään (toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet). Vuoden 2015 aikana kehittämistoimia edelleen jatketaan.

Merkittävimpiä riskejä ovat merenkulun harjoittamiseen liittyvät riskit, taloudelliset riskit, kaluston kuntoon liittyvät riskit sekä yleiseen taloudelliseen tilanteeseen liittyvät riskit (esim. polttoaineen hinnan kehittyminen).

Työmaahuolto Oy Ab

Työmaahuolto Oy Ab:n arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuudesta perustuu sekä ulkoisten tilintarkastajien että kaupungin sisäisten tarkastajien raportteihin ja viranomaisvalvontaan. Työmaahuolto Oy Ab:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan voidaan arvioida olevan riittävällä tasolla. Yhtiö on kiinnittänyt huomiota em. tarkastusorganisaatioiden parantamishetkeksi.

Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

Vuoden 2014 alussa yhtiössä toteutettiin kokonaisvaltainen riskienarviointi, jonka työkaluna on käytetty Palmian riskienhallintajärjestelmää. Riskienarvioinnin perusteella yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja näkivät tärkeimmäksi kehityskohteeksi tuotantolaitteiston merkittävän laajan modernisoinnin lähinnä uushankintojen avulla, jolla olisi merkittävän myönteinen vaikutus strategisten, operatiivisten ja taloudellisten riskien hallintaan.

Yhtiön ainoan asiakkaan Palmia-liikelaitoksen Catering-yksikön elintarviketehtaan toiminta on teollista elintarviketuotantoa, jolta vaaditaan tavanomaisia elintarviketehtaita suurempaa toimitusvarmuutta,

joka johtuu loppuasiakkaina olevien sairaaloiden, koulujen, päiväkotien ja kotona asuvien vanhusten ruoka-huoltotarpeista. Tämä heijastuu yhtiön toimintaan, jolta vaaditaan teollisuuden tuotantolaitteiden ja -linjojen omistamiseen ja ylläpitoon tarkoitetun yhtiön toiminta- ja palvelukykyä. Yhtiö tunnistaa, että sen hankintaprosessiin saattaa sisältyä puutteita.

Työmaahuolto Oy Ab on arvioinut, että sen merkittävin riski on huonossa kunnossa oleva tuotantolaitteisto, joka on merkittävimältä osaltaan ylittänyt teknis-taloudellisen käyttöikänsä pään.

UMO-säätiö

UMO-säätiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

UMO-säätiön toiminnassa ei ole havaittu toimintavuoden aikana merkittäviä puutteita tai epäkohtia sisäisessä valvonnassa tai riskienhallinnassa, kuten säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa, tavoitteiden toteutumisessa, varojen käytön valvonnassa, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyyydessä ja luotettavuudessa, riskienhallinnan järjestämisessä tai omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonnassa sekä sopimustoiminnassa.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tehostamiseksi organisaatiossa on kehitetty taloushallinnon seuranta- ja raportointityökaluja. Tämä mahdollistaa entistä varhaisemman taloudellisten riskien tunnistamisen. Operatiivisten riskien minimoimiseksi on kehitetty organisaation sisäisiä prosesseja (toimintamalleja, työnkuvia). Tätä kehitystyötä jatketaan vuonna 2015.

UMO-säätiön merkittävimpiä strategisia riskejä ovat UMO-säätiön pitkän aikavälin toimintaan ja sen kehittämiseen liittyvä epävarmuus. Säätiön keskeisimpiä taloudellisia riskejä ovat talouden tasapainon säilyttäminen, riittävän rahoituksen takaaminen ja sitä kautta toiminnan jatkuvuuden turvaaminen. Operatiiviset riskit liittyvät UMO-säätiön tapauksessa lähinnä työturvallisuuteen ja työsuojeluun.

Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella KOY Viikin viher- ja ympäristötietokeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Tilikauden aikana ei ole toteutunut merkittäviä riskejä.

KOY Viikin viher- ja ympäristötietokeskus on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Merkittävin riski on kiinteistön jatkokäyttö viitaten Gardenia Oy:n selvitykseen Helsingin konsernijaostossa ja tehtäviin päättöksiin.

